לכבוד תרומות ומעשרות וקבירת שמת לה

כאן לאחר ברכה. וכן בפ' כל כתבי (שבת ד' קיט.) אמרי' כשהיו מגיחים השולחן היו אומרים לה' האלהים והמלוכה וכשהיו מסלקין השולחן היו אומרים השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם:

כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום שנאמר ואספת דגנך ותירשך והיצהר ובזמן שישראל עושין רצונו של מקום שנאמר ואכלת לקמן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מוקמי' ליה. וי"ל דמייתי ודלא שעושין רצונו אכל אין עושין רצונו כ"כ דאינם לדיקים נמורים *ומוד י"ל דפליג ליה אהא דלקמן שכא לפרש מה בין עושים ואין עושין *והכא במעשים ואין עושים כי הדדי (ה) ניהו: ואין עושים כי הדדי (ה) ניהו:

דרך מרקסמון. פירש"י הייט דאורייתא אכל מדרגנן נם אלר קונטת כדמשמע בפ' יונה דופן (נדה ל' מז:) איזהו אלר שחייב במעשר וכו' וכן מוכח בפ' המביא (ביצה ל' לה.):

מזבא גריר. מכאן משמע שאסור לעשות יין בערב פסח מן המנח' ולמעלה ואם רוצה לעשות צריך לעשות הרבה דטובא מגריר גריר: לא

ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל ר"ש בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח תורה מה תלה עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' °ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנא' °ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנא' °ועבדת את אויביך וגו' אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן א"ל רבא לרבנן במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזוניכו כולא שתא: אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משום רבי יהודה בר' אלעאי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי זו וזו לא נתקיימה בידן דורות האחרונים שעשו מלאכתן קבע ותורתן עראי זו וזו לא נתקיימה בידן ואמר רבה בר בר חנה אר"י משום ר"י בר' אלעאי *בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך *טרקסמון כדי לחייבן במעשר דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך נגות דרך חצרות דרך קרפיפות כדי לפטרן °מן המעשר *דא"ר ינאי אין המכל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנא' °בערתי הקדש מן הבית ור' יוחנן אמר אפי' חצר קובעת שנא' °ואכלו בשעריך ושבעו: חוץ מן היין וכו': מאי שנא יין אילימא משום דאשתני לעלויא אשתני לברכה והרי שמן דאשתני לעלויא ולא אשתני לברכה *דאמר רב יהודה אמר שמואל וכן א"ר יצחק א"ר יוחנן שמן זית מברכין עליו בפה"ע אמרי דתם משום דלא אפשר דהכי נבריך נבריך בורא פרי הזית פירא גופיה זית אקרי ונבריך עליה בורא פרי עץ זית אלא אמר מר זוטרא חמרא זיין משתא לא זיין ומשתא לא זיין והתנן *דנודר °מן המזון מותר במים ובמלח והיינן בה מים ומלח הוא דלא אקרי מזון הא כל מילי אקרי מזון נימא תדהי תיובתא דרב ושמואל דאמרי אין מברכין בורא מיני מזונות אלא בה' המינין בלבד וא"ר הנא באומר כל הזן עלי אלמא משתא זיין אלא חמרא סעיד ומשתא לא סעיד וחמרא מי סעיד *והא רבא °הוה שתי חמרי כל מעלי יומא דפסחא כי היכי דנגרדיה ללביה ונכול מצה טפי טובא גריר פורתא סעיד ומי סעיד כלל והכתיב °יין ישמח לבב אנוש ולחם לבב אנוש יסעד וגו' נהמא הוא דסעיד חמרא לא סעיד אלא חמרא אית ביה תרתי סע ומשמח נהמא מסעד סעיד שמחי לא משמח אי הבי נבריך עליה שלש ברכות לא קבעי אינשי סעודתייו עלויה א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא אי קבע עלויה סעודתיה מאי א"ל לכשיבא אליהו ויאמר אי הו קביעותא השתא מידא *בטלה דעתו אצל כל אדם: נופא אמר רב יהודה אמר שמואל וכן א"ר יצ א"ר יוחנן °שמן זית מברכין עליו בורא פרי העץ היכי דמי אילימא °דקא שתי ליה (משתה) אוזו מזיק ליה *דתניא °השותה שמן של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש °דסך ש של תרומה משלם את הקרן ומשלם את החומש אלא דקא אכיל ליה על ידי פת אי הכי הו ליה פת עיקר והוא טפל ותנן *זה הכלל °כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטר א הטפלה אלא דקא שתי ליה ע"י אגינרון דאמר רבה בר שמואל *אגינרון מיא דסלקא *אגינרון מ

דכולהו

תוספות כב. [יומא עו.]

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הלכה ז עושה ש"ל פי' כמו שנינו פת[בכנה] ומוש"ע ר"ח סי' קט:

ז ב מיי' פ"ג מהל' מעשר הלכה ו ופרק ד שם שבת עכין קלה מוש"ע י"ד סי' שלא סעיף סא: ח ג מוש"ע י"ד סי' ריז סעיף יח:

מ ד מוש"ע א"ח סימן תפ"ח סעיף ח:

והכא משמע דשמין ושמין ואין שמין כי הדדי פירש"י ומי' דלקמן מסרש מה בין שמין ואין שמין כל כך בסנכת פסוק' בתיתן ל' ואין שמין כלל ואיכא ג' נכות דעביר ליל דסיל ליכי בין דמייתר כמי ב' פסוקים דסלי קרא דהעמדו זרים ליי' כשמין ומסיק מיהא דאמר' מסיפא דנן לעשות כמ"ם לרים לעשות כמ"ם שלאסת דנן בלאו קרא ואפשרו ארים ומשו מלאכה ומי מכר אחרים וקרא דאלמסת דנך לאיי מלין שמין ע"כ פי' אלין עושין כ"כ דאלי"כ קשה כמאי מוקמת לקרא אלקמי דנני אלא מכא לרחם כ"ם לי כ"ד דאלים ליה אלי מכרא לגיסק מהאי קרא דהעמדו זרים אמי' מלאכה אסיפת דנן לאמר ליה לעקשות כבי מרי קרא אלהדי ולקמי דנני שלאסת דנך ודיסק מרים ליל לעקשות קרא דאלקמי דנני דהעמדו ואיסרמשמש אמר' ארים יבאו בשבילו אלא דאלי מסיק מרי מהאי קרא אלי ליי שמעאל ואי"כ ליל אלים אלא לרי מעלום אלא אלין שמין כלל ואלשמין אכל לשמין ואין שמין כ"כ אין לו שום אלים לאלא כיליסם וכי הדדי ניהו ואם כן ס"כ פליגי אהדדי:

ז ה ו מיי' פ"ח מהלכות ברכות הלכה כ סמג עשין כז טור"ש א"ח סי' רנ סעיף ד:

יא ז מיי' פ"י מהלכות מרוצח הלכה יא:

יב ח שם הלכה ז:

יג ט מיי' פ"ג מהלכות ברכות הל' ה סמג עשין כז טור"ש א"ח סי' רנ סעיף ד ונסמנן רד מיי' יב וכסי' ריב ס"ל:

תוספות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה כאן בזמן וכו' כי הדדי. ל"ל כאמרים בפנקן כם לעסקים לא הדגן אלא שאם אין שמין עוקר הדגן מרשותם:

גליון השי"ס

תוס' ד"ה כאן בזמן. ושד ר"ל כו'. עי' פשוטה לדברים (תל"ח סי' ל"ם):

נגוזל להקב"ה. לא ברכתו: וכנסת ישראל. שכשחטאו הטירות לוקח אין פשע. ולפי שהוא מיקל רואים האחרים ולמדין ממנו לעשות ליהנות מן העולם בלא ברכה ולכך נקרא זה המיקל חבר לו משחית: לירבעם בן נבט. שחטא והחטיא לא ישראל כך הוא מו

תורה אור

כאן לאחר ברכה א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל שנא' °גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנא' °הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנא' °שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך מאי חבר הוא לאיש משחית א"ר חנינא בר פפא חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים: ר' חנינא בר פפא רמי כתיב °ולקחתי דגני בעתו וגו' וכתיב °ואספת דגנך וגו' ל"ק כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום ת"ר °ואספת דגנך מה ת"ל לפי שנא' °לא ימוש ספר התורה הזה מפיך יכול דברים כבתבן

ת"ל ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי ר' ישמעאל ר"ש בן יוחי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח תורה מה תלה עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י אחרים שנא' °ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י עצמן שנא' °ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנא' °ועבדת את אויביך וגו' אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כר' שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן א"ל רבא לרבנן במטותא מינייכו ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי כי היכי דלא תטרדו במזוניכו כולא שתא: אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן משום רבי יהודה בר' אלעאי בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות הראשונים עשו תורתן קבע ומלאכתן עראי זו וזו לא נתקיימה בידן דורות האחרונים שעשו מלאכתן קבע ותורתן עראי זו וזו לא נתקיימה בידן ואמר רבה בר בר חנה אר"י משום ר"י בר' אלעאי *בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים דורות הראשונים היו מכניסין פירותיהן דרך *טרקסמון כדי לחייבן במעשר דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך נגות דרך חצרות דרך קרפיפות כדי לפטרן °מן המעשר *דא"ר ינאי אין המכל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית שנא' °בערתי הקדש מן הבית ור' יוחנן אמר אפי' חצר קובעת שנא' °ואכלו בשעריך ושבעו: חוץ מן היין וכו': מאי שנא יין אילימא משום דאשתני לעלויא אשתני לברכה והרי שמן דאשתני לעלויא ולא אשתני לברכה *דאמר רב יהודה אמר שמואל וכן א"ר יצחק א"ר יוחנן שמן זית מברכין עליו בפה"ע אמרי דתם משום דלא אפשר דהכי נבריך נבריך בורא פרי הזית פירא גופיה זית אקרי ונבריך עליה בורא פרי עץ זית אלא אמר מר זוטרא חמרא זיין משתא לא זיין ומשתא לא זיין והתנן *דנודר °מן המזון מותר במים ובמלח והיינן בה מים ומלח הוא דלא אקרי מזון הא כל מילי אקרי מזון נימא תדהי תיובתא דרב ושמואל דאמרי אין מברכין בורא מיני מזונות אלא בה' המינין בלבד וא"ר הנא באומר כל הזן עלי אלמא משתא זיין אלא חמרא סעיד ומשתא לא סעיד וחמרא מי סעיד *והא רבא °הוה שתי חמרי כל מעלי יומא דפסחא כי היכי דנגרדיה ללביה ונכול מצה טפי טובא גריר פורתא סעיד ומי סעיד כלל והכתיב °יין ישמח לבב אנוש ולחם לבב אנוש יסעד וגו' נהמא הוא דסעיד חמרא לא סעיד אלא חמרא אית ביה תרתי סע ומשמח נהמא מסעד סעיד שמחי לא משמח אי הבי נבריך עליה שלש ברכות לא קבעי אינשי סעודתייו עלויה א"ל רב נחמן בר יצחק לרבא אי קבע עלויה סעודתיה מאי א"ל לכשיבא אליהו ויאמר אי הו קביעותא השתא מידא *בטלה דעתו אצל כל אדם: נופא אמר רב יהודה אמר שמואל וכן א"ר יצ א"ר יוחנן °שמן זית מברכין עליו בורא פרי העץ היכי דמי אילימא °דקא שתי ליה (משתה) אוזו מזיק ליה *דתניא °השותה שמן של תרומה משלם את הקרן ואינו משלם את החומש °דסך ש של תרומה משלם את הקרן ומשלם את החומש אלא דקא אכיל ליה על ידי פת אי הכי הו ליה פת עיקר והוא טפל ותנן *זה הכלל °כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטר א הטפלה אלא דקא שתי ליה ע"י אגינרון דאמר רבה בר שמואל *אגינרון מיא דסלקא *אגינרון מ

דכולהו

בחב דלא סגי מומחה ולומן ביד כשר דיעבד בלא מחרים וקל ולמה יהיה קפן נאמן על השחיטה מאי שנא מהכיא דסי' ק"מ ספיק יד אין מלמדים קטן על מכילה כלים וגרלה לחרן דלא לא עדיף אמאה הסכר כלל אלא ע"פ דברי הקטן אין מלמדים לו אבל כאן שיודע הלכות (כו) שחיטה (הגהות מהיר"ן רפ"ק ורשב"ם ותה"ם ותפ"ר) [כח] ומקרי קטן לענין זה עד (יא) שנעשה בר מצוה הרינו בן י"ג שנים ויום א' (ב"י בשם פירוש ור"ן בשם ר' יונה) כח [כט] ויש מחמירין שלא ליתן קבלה לני שחיטה (טז) פמו' מכן י"ח שנה (מרדכי בשם הלבו' פ"י והגהות מלבוש המדפיס) אלא נגרלת בר דעת הוא (יב) ויודע (כז) ליזהר:

ו [ל] " תרש המדבר ואינו שומע לא ישחט מפני שאינו שומע הברכה. [לא] " ואם שחט אפילו בינו לבין עצמו כט שחיטתו (כח) כשרה:

(ז) השומע ואינו מדבר ל [לב] אם הוא לא(כט)מומחה [לג] שוחט אפי' לכתחלה (יז) לב אם אחר (ל) מברך:

דאין הברכה מעכבת בדיעבד כדלקמן ר"ם י"ט ועמ"ש שם: ל אם הוא מומחה. הא דלא כתב נני המדבר ואינו שומע אם הוא מומחה משום דהכא אשמועינן דשוחט אפי' לכתחלה הוצרך לומר אם הוא מומחה וזה פשוט לפע"ד והב"ח כתב בקונטרס אחרון דכיון דאינו מדבר אינו בכלל רוב מעוים מ"ם מומחין הן ולא ידענו למה יגרע חזקתו משאר בני אדם הא אמרינן הן פ"ק דמגילה דהרי הוא כפקח לכל דבר ונהבאר במ"מ סי' רל"ה ותו אמרינן סתם (דף ג' ע"א) לגמרא דכי לא משתעי לא גמר והא הכי תרי אלמי כו' דאשכחת דהוי גמירי הלכתא וספרא וספרי וכולה ש"ס ומסיק דגמר גם מ"ש מדבר ואינו שומע גם מדברי הרמב"ם שכשמוך מטאר דהוא בכלל רוב מעוין מ"ם מומחין הן ובדרישה תירץ משום דחרש המדבר ואינו שומע אפילו מומחה אינו שוחט לכתחלה ובדיעבד אפילו הוא לפנינו הוי כאינו לפנינו אע"פ לבדקו כיון שאינו שומע ושחיטתו כשרה אפילו אינו מומחה וא"כ לא נפקא לן הכא בשומחה מידי ע"כ ותימה שהרי אפשר לבדקו ע"י כתב וכדרך שבודקים אותו לעיניו ולמתנות וכמ"ש הט"ז בס"ח סימן רל"ה ובא"ע סימן קכ"ח: לא מומחה כו' אם אחר כו'. מ"ל לדעת הט"ז בס"ג דמי שיודעים בו שא"י ס"ם מותר לשוחט לכתחלה אם אחר ע"ג א"כ למה צריך הכא מומחה י"ל דהכא מיירי שאותו אחר אינו מומחה רק שיודע לברך א"כ שאותו אחר מברך והולך לו אז עומד אם ולא ראה שאחר רק הסמיע ברכתו וכה"ג: לב אם אחר מברך. ודוקא שאחר שוחט

ג"כ

אחר מברך ומזה הטעם ס"ל באמת לא"ז שמביא ב"י בשם הגהת אשר"י דאינם לא ישמעו ואחר מברך וא"ל אחלה ליאם מה שקשה על הא"ז דמאי שנא מהכיא דס"פ שילא מוציא פירש"י שהרי כל ישראל ערבים זה בזה למצות אין מברכת הלחם כו' פי' ברכת הנהנין דבזה אין ערבות הא אין ברכה סובב. אבל תרומה משום כו' ולאו כו' ת"ל סימן י"ם ס"א: [לב] אם הוא מומחה. דבכה"ג ל"ל חב מצוה. [לג] אפי' דבתרומות שם אמרינן דלכתחילה לא וכמ"ש בירושלמי שם יש מהן שאפי' הברכה כו' האלם וערום ובעל קרי מפני הברכה הוייגו בשאין אחר לברך וכמ"ש בס"ג ה"ה ומשום שחיטה דומה לברכת המצות להכי הוצרך לה"ם אבל באא"ז הנ"א ליתא לה"ם אלא בסוף דאין אחר יכול לברך בשביל הואיל והוא א"י לברך (נראה מדברי רבינו דברכת השחיטה דומה לברכת המצות אינה עדיפה מ"ם אבל באא"ז ליתא לה"ם אלא בסוף

ביאור הגר"א

[כח] וסקרי כו'. עפ"ם דב"ב קנ"ה ב' אלא מעתה כו': [כט] ויש כו'. עבה"מ סימן ו' ס"ג: [ל] (ליקוט) חרש כו'. חשיב כאן הכשה שאסורין בתרומה בפ"א דתרומות ושם חשיב ששה ודש המדבר ואינו שומע כו' הכשה לא כו' אלא שאין דין בעל קרי האירנא ושיכור כאן שוחט לכתחילה דשם משום שא"י לתרום מן הטמא. אבל תרומה משום כו' ולאו כו' ת"ל סימן י"ם ס"א: [לא] אם הוא מומחה. דבכה"ג ל"ל חב מצוה. [לב] אם אחר כו' ת"ל סימן י"ם ס"א: [לג] שוחט אפ' כו'. אף דבתרומות שם אמרינן דלכתחילה לא וכמ"ש בירושלמי שם יש מהן שאפי' הברכה כו' האלם וערום ובעל קרי מפני הברכה הוייגו בשאין אחר לברך וכמ"ש בס"ג ה"ה ומשום שחיטה דומה לברכת המצות להכי הוצרך לה"ם אבל באא"ז הנ"א ליתא לה"ם אלא בסוף דאין אחר יכול לברך בשביל הואיל והוא א"י לברך (נראה מדברי רבינו דברכת השחיטה דומה לברכת המצות אינה עדיפה מ"ם אבל באא"ז ליתא לה"ם אלא בסוף

חדושי רע"ק

בהגה"ה וא"ע ולא חילקו בזה כאן: (ע"ז סקנ"ו) אבל כאן שורת שנשחט. ומ"ם בעי דבדקו לו הסכין בתחילה או טוף דאינו לא הוי גילוי סלתא והוי עדות מבש: ובזה

באר היטב

אפי' מומחה ויודע לתמן ידיו שחיטתו מסולה אף דיעבד דאינו נאמן. אבל מהרש"ל והרדישה פוסקים אפילו ביודע לתמן ידיו לעוד לו מומחה ומחרים עומדים ע"ג אינו מותר אלא דיעבד אבל לכתחלה אסור עד שיהיה מומחה ויודע לתמן ידיו וגם מחרים עמ"ג והכא דאין מחרים עומדים ע"ג לו אינו יודע לתמן ידיו וגם אינו מומחה אפילו מחרים עמ"ג אף דיעבד אסור וכן פסק הב"ח: (כו) שחיטה. והטעם אינה כש"ך משום דאין נאמנות לקטן וכתב כש"ך מע"ג פוסקים דאם הוא מומחה ולומן ביד יש להסכיר דברי שתוס לענין אלא גם לעוד שמא לא שחט אפיר כיון שהוא יודע ה"ם מחמיר מסתמא שחט אפיר אבל בשאר פוסקים לא אינה אינה. והב"ח החמיר על לומן שנולמין לשתוס לעוד כוכבים ונתמן לו לסימן אינה דבר שיכתוב הנוחם עליו שהוא שחטו ומאר מזה אסור מאחר שאין הנוחם על גוף הדבר כגון אל שבאר ואני ולאחר המחמיר מע"ב אבל אינו יודע איסור בדבר דאא דנעינן מוחם על גוף הבשר ומה שמשמע מלשון הרמב"ם שאין מבדקין אם הוא מומחה ויודע לתמן ידיו ומבדקין אם ל"ל נמבדקין אם מי שידע כו' והגאון ז"ל כתבן דמלא אם אלא אינו מחרים ולכן כשר שאבר בעיר בשם מבר"ל שאין שאבר מבוחר מבקרין דאם כן מ' אנשים הומחה בעלמא הוא ודברים אלו לא ניתנו לכתוב וכמ כמנגנה מיוחדת מלפני שבשם שאבא אם אם אלא אינו אינו אלא אינו אינו אינו

ג"כ בח"מ ס"ו לברך הג"ת ומכ"ל כ"י ול"מ וכן מסמע בשחיטה מהרי"ן וכ"פ הב"ח ומאר מחרוגים וכן מסמע הל' אם אחר מברך ולא קאמר ואחר מברך משמע שהאחר מברך בלא"ה ועי"ל סי' י"ט דבעי' שאותו אחר יכוין להוציאו: לג דינו בשוטה לכתחילה לא ישחוט אחרים ראוים טע"ג וכדיעבד שחיטתו כשרה כשאחרים אלה עוכה לשיכור אלא ישחוט לכתחילה מפני שרגיל לבא לידי דרסה אבל ולולי מדינא הרי הוא כפקח לכל דבר כמ"ש הטו"ז במ"מ סי' רל"ה ובעט"ז המעיר הג"ה זו ולא ידעתי למה: לה אלא א"כ אחרים רואים אותו. ובמלבוש הגדולים כתב ע"ש ריש"ז דאפילו אחרים רואים אותו ישחוט לכתחילה ע"ש: לו שחיטתו כשרה. וכ' בכה"ח דסומא אלא לכוין בברכה חבירו וליכא למימר שומע כעונה

ד ב שכור שהגיע לשכרותו של לוט לג דינו (לא) כשוטה לכתחילה שוחט לכתחילה: הגה לד וי"א ששכור (יג) לא ישחוט (יד) שרגיל לבא (יד) לידי (לב) דרסה. (הגהות מי' בשם כמ"ג פ"ג מהלכות שחיטה ובה"ג וכל כו בשם סה"ה וס' יראים סימן קי"ז):

ט ב סומא לא ישחוט לכתחילה לה [לד] ג אלא א"כ אחרים רואין (לג) אותו ואם שחט לו שחיטתו (לד) כשרה: י (יט) [לה] ב עדים לא ישחוט לכתחילה לז מפני שאינו יכול (לה) לברך: יא [לו] (טו) ג אם הטילו הקהל חרם שלא ישחוט

(לא) בשם רש"ל בברכה להכשיר בבריה שהיא שבח והודיה בכל שעה על קדושה זו ט"ש ומ"ה ניחא בברכה לירוסין שהחתן מקדש ומברך אחר הנשם שם מברך על מצות תריומת שאחר ולכל ישראל אבל בהפרשת תרומה הוה עיקר הברכה על מצות הפרשה לא על איסור אכילה בעל שהרי מצות ההפרשה חיוב עליו לפיכך אם אינו רוצה לאכול מן התבואה עדיין אינו אוכל אלא מצות זאת בשאר מצות וכיון שאין הוא חיוב בגופו לעשות כן דאפשר להרוס ע"י אינה לא נחלק המצוה והברכה זה מזה אלא התורם יברך ומ"ה ניחא בהפרשת דאילם לא יתרום דלית ליה בחמת הקנאת לברך ובמה שבחבורי נתיישב מה שהוקשה לבעל הדריסה למה יברך אחר כתן והלא ברכת הנהנין אם יצא מוציא וחיוכן מה שחיוכן ומו"ח ז"ל כתב ג"כ דהך אם אחר מברך דגבי שחיטה פי' אם אחר שוחט אלא כמ"ם דאין כאן ברכה הנהנין כלל אלא שבח והודיה על האיסור אכילה אם לא הגיע לשכרותו של לוט ואע"ג דאמרינן בפ' הדר לאותו דבר: (ליקוט) אם כו'. כי שוויהו דתיהה דאיסורא אנשייהו ו' מ"ב בשם ע"ב

חידושי רע"ק

(פ"ש מקי') ובזה בודאי כל ישראל שייך באותה ברכה. אם באנו לדמותו לברכת אירוסין אינו רק כשרוצה לאכלו אסור עד שתפריש תרומה ובמג"א רס' ה' כ"ב לענין חלה ע"ש ואם הוא רק בתרומה: (סעיף ט) ואם שחט שחיטתו כשרה. הנה בדבר זה לא מצינו שום חילק בתרומה: (סעיף ט) הלכה כר' יודא דטומא פטור מסצות ע' מג"א(סי' תקפ"ט חולק ולכאורה לשיטת רי"ו דתרשש הלכה כר' יודא דטומא פטור מצוה על הנבחה ומתמעט אינו מצוה דאינו עומד ר"ל דתרשש הלכה כר' יודא דטומא פטור מסצות ע"א דסבל מה"ם. וצ"ל דהא דס"ל לר"ל דטומא פטור מסצות היינו רק מסצות עשיות אבל על הלאוין מקל"א) מסילא ראוי לומר דשחיטת סומא הוי נבלה כיון דאינו אכול מהני כמו דשחיטת ע"א דסבל מה"ם. ואף דאיסור דמצרי הוי רק לאו הבא מכלל עשה מ"מ מקרא דתורת ואכלת מי שהוא בר זביחה ומקרי בר זביחה וע"ל דאיה לזה מסני' דיבמות (ע"ח ע"א) אר"י אי לאו דאר"ר יודא דכתוב תלאן בלידה וכו' דאי לא כתיב קרא דאי לר"י לשיטתי' בצוות ואסור לאכול בלא שחיטה ומקרי בר זביחה וע"ל דאיה לזה מסני' דיבמות (ע"ח ע"א) אר"י אי לאו דאר"ר יודא דכתוב תלאן בלידה וכו' דאי לא כתיב קרא דאי לר"י לשיטתי' דטומא פטור מסצות מ"מ שהיא בר זביחה ומקרי בר זביחה וע"ל דאיה לזה מסני' דיבמות (ע"ח ע"א) אר"י אי לאו דאר"ר יודא דכתוב תלאן בלידה וכו' דאי לא כתיב קרא דאי לר"י לשיטתי' ואמרתי דהנה בסוגי דקדושין (דף ל"ה ע"א) משום דהוי מצה ושמחה והקדל ג' כתובים הבאים כאחד. ויעיין בתוס' שם ד"ה משום ובאמת תירוצם קשה דאמאי לא נקט הש"ס

ג ה השיל מים והסיח דעתו מלהשיל מים ואח"כ נמלך
והשיל מים פעם אחרת (ב) צריך א לברך (ג) ב"פ
א) אשר יצר :

ד ו אין שיעור להשתין מים כי אפילו לשפה אחת חייב
לברך שאם יסתם הנקב מהרהיא המפה ההיא היה קשה
לו וחייב להודות :

ה הלכות ציצית ועטיפתו. ובו יז סעיפים :

א (א) יתעטף בציצית * א)ויברך(א) ב (ג) מעומד:
ב * ג סדר עטיפתו(ב)דרך בני אדם שמתכסים בכסותן
ועוסקים במלאכתם פעמים בכיסוי הראש פעמים בגלוי
הראש (ג) (ג) ונכון שיכסה ראשו ג בשלית :
ג ג * (ג) שליתות קטנים שלנו שאינו נוהגים ללבוש את

ד מור בשם כשל כשיעור ג הרוחם
כהגן מהרי"ק קפ"ט כתאור המרי"ל :

עטרת זקנים

ם * ויברך מעומד וכל ברכות המצות
צריך לברך מעומד חוץ מברכת מעבירין
וכה"ה כשאכל לעמוד כשמברך ליפה
כשהוא חלוש"ג שאין רואי לברר אבר לברר
מלית כי לאולם המחמת "עמוד" לעולם
"מחשיל". לו יש לדעת כלולו מלגא מלית
לעל"ם שנעבר דברים שכם כשמיחה מלי"ם
ריל המילה נינים הנעשה לעל"ם לכנה
מעמר לולב מילה :

* סדר כי עד עד סוף הסעיף . ומאה
כשעם לחיבו ידון לברים מלית כשבוגל
מעיקל ולשבל לחמו סביב כלולר על
בשבלה לף שבוגל כשבין מקלה לאחר
בשבלה מעיקל עם כי ליחות יורד לעברו
מיעמן הלנה כי עם כי ליחות יורד
מעשבל לעילו כדי לון יולדן כו מעשם
ולגל דרך מלבנם הגל כלל ומילה כו
בגבה מיב מעלה (מעלה בגמרן) :
*מליחות קטנים כשהסיס נריכין לעטוף

אשר אברהם

א) לאר ידע. ולגל דמי לבה דבאר
קס"ם דעמם לף שבוגל מעלר לחיו מברך
ברכה לחרהבה כי"ל שעם ל' מין
תשובה כי' ובמי ב"ד ס"ג כי דעבי"ם
בשבאחרון ג"ם לחיו מברך כ"ל מנים
דומיה דהאלה מלון לה תבלומן מלגא
לי ומעיק עוד ביחבר מוב מברך לאר
ויברך לבולה :

א) ויברך. ובגל לחון מברכין על כל
המצות מי כמי הרמבי"ן סי' קפ"ט דל
מעבר שלון בב מעבר כגון שמעבר
כפנים וכ"ל שמעבר לכ"ר ובן דברים
המלגים בדבה לחרים כגון מקה
ובדומה ובן מעבר בבאם ע"י שבוגה
כגון בשבה גל ובבגה ובחמגה בשבגה
כמי לא בשבולגן בגבוה אבוה אבו המלבים

דעול מרבבה

*)ובשעיפה לקף בגמ"ק לגם מעומד
כמעומד גם בע"ל ס"ג לי הסברבה
בגל ס"ם פירולמלי דבל ברבה בשלגם
בגבה מעומד ובעין בב"ר רים מי אם
ולכן מקבה בגבה"ל מברבה מלבה :

לבושי שרד

סימן ז סי"א ס"ק א (ם) מלגם
ב"ב. לחיבגל מדבי' אסור
דבבבבים רגמל דבשלגבה שורה על ידיו
ל"ב דגבו כמו בשרים לגרין שיבה ב"ם
ומ"ל מעיק לחון לדבר מבוגר :

סימן ח

סימן ח סי"א סק"א (ם) אחר
ברכת המוציא מברך ברכה אחרת אחת מעין שלש ברכות שבברכת המזון ואם אכל מין ז' מהם אינו יכול לברך אלא ברכה אחת מעין שלש ברכות

חמשת רבעים קמח. רש"י נא גרס ועוד משום דחמשה לוגין ליטורים בלמעט הוי כעיסה מדבר וכ"ת מפרש דהייט כר' יוסי דאמר בפ"ק דשבת (דף פו:) חמשה פטורים תמשה ועוד חייבין והייט טעמא דר' יוסי דלאחר הפרשת חלה בעינן שיעור עריסותיכם*:

לא שנו אלא ככרות שנשטות זו לת זו. תימה דלא תסמיך הכי במסכת חלה (פ"ב משנה ד) דתקן העושה עיסתו קבין פטור מן החלה מד שיעשו רבי אליעזר אומר אף הרודה וכו' אלמא לא בעי ר' אליעזר שיעשו ואי נא גרס אף אתי שפיר דמלי למימר דבעי תרתי שיעשו ויתגס לסל: נעשה

***חמשת רבעים קמח ועוד חייבין בחלה הבי קאמר קבא מלוגנאי נמי יאהאי שיעורא קאי ואמר רב יוסף הני נשי דידן ינהוג למיפא קפיזא קפיזא לפיסרא א"ל אביי מאי דעתיך לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא דבא מפקע לה מחלה א"ל דעבדן כר' אליעזר (דתניא) "רבי אליעזר אומר "הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל אמר שמואל "הלכה כרבי אליעזר אל והא איתמר עלה אמר רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא כברות של בבל שנושכות זו מזו אבל בעבין לא הא איתמר עלה א"ר חנינא אפי' כעבין בעי ר' ירמיה מבלא שאין לה לבזבזין "מהו "תוך כלי בעינן והא ליכא אר"ל אירי כלי בעינן והא איכא תיקו: תניא ר' אליעזר אומר הסל מצרפן ר' יהושע אומר תנור מצרפן רבן שמעון בן גמליאל אומר ככברות[ה] של בבל שנושכות זו מזו מצטרפות: **מתני'** רבן גמליאל אומר נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו וחכמים אומרים שלש נשים עוסקות בבצק כאחת אחת לשה ואחת עורכת ואחת אופה ר' עקיבא אומר "לא כל הנשים ולא כל העצים ולא כל התנורים שוין זה הכלל תפח תלמוש בצונן: **גמ'** ת"ר לשה היא מקטפת וחבירתה לשה תרתיה מקטפת היא אופה וחבירתה מקטפת תרתיה והשלישית לשה אופה היא לשה וחבירתה אופה תרתיה והשלישית מקטפת ודווקא תרתי חלילה 'כל זמן שעוסקות בבצק אינו בא לידי חימוץ: ר"ע אומר לא כל הנשים וכו': תניא אמר רבי עקיבא דנתי לפני רבן גמליאל ילמדינו רבינו בנשים זריזות או בנשים שאין זריזות בעצים לחים או בעצים יבשים בתנור חם או בתנור צונן אמר לי אין לך אלא מה ששנו חכמים זה הכלל תפח תלמוש בצונן: **מתני'** שיאור ישרף *והאוכלו פטור סידוק ישרף והאוכלו חייב כרת שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה דברי רבי יהודה וחכמים אומרים "זה וזה האוכלו חייב כרת ואיזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו: **גמ'** תנו רבנן *איזהו שיאור כל שהכסיפו פניו כאדם שעמדו שערותיו סידוק כקרני חגבים *דברי ר' מאיר וחכמים אומרים איזהו שיאור כקרני חגבים סידוק שנתערבו סדקין זה בזה וזה וזה האוכלו חייב כרת והאנן תנן שיאור ישרף והאוכלו פטור דברי רבי יהודה אימא לרבי מאיר אין לך כל סדק וסדק מלמעלה שאין לו כמה סדקים מלמטה: מתני'

מפשם רבעים. לוגין ליטורים שהן שבעה ועוד מדבריים שזה הוא שיעור העומר שהיתה עיסת מדבר שנאמר נבי חלה (במדבר טו) רלשיות עריסותיכם כדי עריסותיכם דהייטו עיסת מדבר שהוא עומר עגולות והוא עשירית האיפה והאיפה שלש סאין וסאה שתה קבין מדבריות חשוב עשיר שבהן וחמלא שבעת רבעי קב ובילה וחומש בילה כילד חלק שלש סאין שהשמונה עשרה קבין ועשה מהן רבעי קב הייט לוגין וחמלא בהן שבעים ושנים לוג מול עיסור של שבעים הרי שבעה והשנים הגשמרים שהיה עשרה בילים הן מיעור שלהן בילה וחומש בילה הרי שבעת רבעים ועוד דהוא בילה וחומש בילה ובירושלים הוסיפו על המדות שהות מלבר שהוא חומש מלגו שהתנו שהה מן הרלשונים בתוך חמשה האחרונים הרי שבע רבעים הרלשונים נעשו חמשה והרובע ובילה וחומש הגשמרים נעשו רובע שהרובע שבע בילים עשה מהן חמש בילים גדולות והבילה וחומש בילה נעשית בילה גדולה שביוסף עליה חומשת מלגו דהוא שהות מלבר הרי שבע בילים גדולות דהוא רובע קב גחל הרי עומר המדבר שהה רבעים ירושלמיים וסאה ליפורית עודפת על ירושלמית שהות מלבר כדאמר בעירובין (דף פג:) הרי עומר שהיה שבע רבעים ירושלמיים נכנס בחמש ליפוריים: **נהוג למיפא.** בעיסתא קפיזא קפיזא שלשת לוגין לחומרא לעומרו מן החימון: **אמר לי'.** כר' אליעזר סביר' לן דהסל מצרפן לחלה לאחר אפייתן והאידנא קיימא לן כר' אליעזר בחלה מכילתא פ' כא על אור דאין שורפין קדשים ביום טוב ולהשהותם לו אפשר ומשיקלא עליה שם אסור לאפותה דהא לאו לאחר אפייתן הוא ולא קרינן עלה שם אפיה אלא עושה חרוה קטנה אצל גדולה אלא עושה חרוה קטנה ואופה בתוכה ואופה שתיהן ובשהא רודה טחנן לכלי והוא מלרפס וטחל הקטנה וקולה שם ומבכך ומצטיה ושולפה משתחשך לו למחר וכן הוה לע רבינו

מתני' רבנן גמליאל אומר נשים לשות כאחת ואופות בתנור אחד זו אחר זו. שהן רחבות וענולות כמין שלנו וכשמדביקין זו אצל זו בתנור נעשות כתנור אחד. **מעגלה שמין לה לבוכו.** מסגרת ושפה סביב לה ודלה פת לתוכה מן כמכין. קייל"ש בגע"ז תרוכין וקלרין ולא נשכין זה מזה: **אינו** מקטרן לחם על פי שלא נתנו לסל: **בכרות של בבל כו'.** אבל אינו מחוט סביב סביב: **דנתי לפני רבן גמליאל.** שהיה אומר כלל דבר בכל שלש נשים עוסקות כל אחת בבצק שלה: **אמר** לי מה ראה לשון חכמים ובבריתא שנה לע דברי ר' מאיר בלשון חכמים לרבי יהודה ובתרייתא השאלה לעיל מג. מכילתא פ' כא מגילה כד ע"א ר"ה דאוריתא: מתני' לא כל הכסיס. כמין זה יכנסות קב ע"ב: גלוין השרים

מתני' שיאור. שלא החמיץ כל צרכו. **ואיזהו שיאור.** כשהוא מחמיץ נעשין בו סדקין: **קרני חגבים.** מלילה שעמדו שערותיו ומחוך פחד בכרת. דקרני חגבים נמי סדוק הוי: **ואיזהו שיאור** כל שהכסיפו פניו כאדם. דר' יהודה דמתני' וחכמים דמתני' אומרים לא בבריתא וחכמים אומרים לא בכרת. וכתיב פניו מכסיפין: **גמ'** חכמים דבריתא הוא ר' יהודה דמתני' וחכמים אומרים לא בכרת: **ומפ מגן מגן.** דר' יהודה דקרני חגבים בין סדוק בין שלם זהו שיאור וקרני לא מיחייב עלה לא מלקות ולא כרת: **אימא לרבי מאיר זה וזה.** בין שיאור לרבי יהודה דקרני חגבים הוי למעלה בקרני חגבים בין שתערבו סדקין דאמר דקרוייהו לרבי מאיר שיאור סדוק גינהו: **כמה סדקין מלמעה.** בתוכו הלכך כי הוי למעלה בקרני חגבים בין שתערבו סדקין: מתני'

הגהות הגר"א

[ה] כפ' רבינו מאיר ר"ה. ר"ל. ר"ל מהו ה"ג דאי דמתני' דתלה ופיין שם: [ו] רש"י ר"ה מכל מלרפס אף מטר כו'. ר"ב ביתמלמי (מ"ב דתלה) אתיא דוקא מטר ולא מל:

[ג] ר"ל דתנן מ"ה ח. (תלה פ"ב מ"ד)

[ד] ר"ל מגן. עדיות פ"ה (מ"ב)

[ה] כפ' רבינו מאיר ר"ה. ר"ל. ר"ל מהו ה"ג דאי דמתני' דתלה ופיין שם: [ו] רש"י ר"ה מכל מלרפס אף מטר כו'. ר"ב ביתמלמי (מ"ב דתלה) אתיא דוקא מטר ולא מל:

[ז] כפ' רבינו מאיר ר"ה. ר"ל. ר"ל מהו ה"ג דאי דמתני' דתלה ופיין שם: [ח] רש"י ר"ה מכל מלרפס אף מטר כו'. ר"ב ביתמלמי (מ"ב דתלה) אתיא דוקא מטר ולא מל:

[ט] ר"ל מגן. מכילתא פ' כא

[ל] ר"ל מגן. סמכות ע"ב. מגלין כב:

השולה פרק רביעי גיטין

מבל וחולין מעורבין זה בזה · פי' בקונטרס אין לך כל חטה וחטה שאין חליה מבל וחליה חולין ואין לעשר מיניה וביה ולא ממט על מבל נמור ולא מעבל נמור עליו מפני שמפרים מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב אבל כי מפרים מיניה וביה מעשר מן החיוב שט על מבל המור ומן הפטור שט על הפטור שט ולפיכך חלקו שט על הפטור שט בסספקן הן עומדים דאין ברירה וקשה דאמר לקמן דאי קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי והאמרם שחלקו לקומות הן לא מסכחת דמיתי בטרים אלא חד בר חד הא אפילו למ"ד אין ברירה יש לו בודאי חלק בו דמחייב בטרים והמוחר שהוא מלין מלי מקדים ליה כדאמרינן בפרק הספינה (נ"ב דף פא:) וזומק לומר דלא מסכחת דמיתי בטרים כהלכתן שלא יעמוד להקדים קאמר לשמא מסמא דלא מיתי כלל קאמר ומוד בפ' יש בטר (בטרות דף מה:) גבי ממש סלעים ולא אלי ממש קאמר דטי"ם אית לה לרב אמר דאמר האחין שחלקו מחלה יורשין ומחלה לקומות מסמא מבל אי לא לקומות הן פטורין אפי' למ"ד. ממש ולפיכך אלי ממש דאפי' אלי ממש ליכא לכך אלי ממש דאפי' אלי ממש ליכא דכיון דאין כלאה דאין מקנה למבל זה דכיון דאין ברירה שמא הגיע לו כל חלקו של עובר טוכבים לא מלין ולא ידעי' כמה ולא מעשר מיניה וביה שמא מעשר מחלקו והשאר חלקו של עובר טוכבים לא ליפוכה לו מקלטו ומיהו יכול לחקון שיפרים עליו ממקום אחר ויפרים גם עליו ממקום אחר ואחרון אחרון מקולקל עד שלא יאחר מי אם מעט וכל המעשרות והתרומות יהגם לכהן ולוי: **ולביתך** מלמד שאדם מבית בטרי לחמו. ולא"ם והא מן ההורה אין לבטל פירות בטרי לחמו אלא מקנמת דדבר בטלמה היא ולא"כ ע"כ נזרת הכתוב הוא ויש לומר דקס"ל כמים שטחנות פירות לבעליהן וכי הא גוונא אינו קנין וכעין זה אמרינן בריש קידושין (דף ז.) לי כתב רחמנא מעשה ידיה לאביה דקא מיחנא הוא ואמ"ג דמדאורייתא אינו אסור בהו אלא דאורחא דמילתא הוא אסור זן לוחה: **מתה** אין לא מתה לא · ואלים והא מן מבית בטרי לחמו. ולא"ם והא מן ההורה אין לבטל פירות בטרי לחמו אלא מקנמת דדבר בטלמה היא ולא"כ ע"כ נזרת הכתוב הוא ויש לומר דקס"ל כמים שטחנות פירות לבעליהן וכי הא גוונא אינו קנין וכעין זה אמרינן בריש קידושין (דף ז.) לי כתב רחמנא מעשה ידיה לאביה דקא מיחנא הוא ואמ"ג דמדאורייתא אינו אסור בהו אלא דאורחא דמילתא הוא אסור בהו אלא דאורחא דמילתא הוא אסור בהו אלא דאורחא דמילתא הוא

*לא תרוף לא בנתר ולא *ברול בנתר משום דמקטף וברול משום דמסריך ואמר אמימר משכיח דרבא *אישה לא תרוף אלא בתבן (ח) אבל לא בצונן ואפילו בתמי דמה צונן מאי טעמא לא משום דקרירי (ג) וכישרו מזיא ואמר רבא לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתהא אשה מרוחה בית קמטיה במים (ג) מיתיבי "בית הקמטים ובית הסתרים אינן צריכין לביאת מים "נדו דביאת מים לא בעינן מקום הראוי לביאת מים בעינן כדר' זירא *דא"ר זירא 'כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו ושאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו *אמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה בשפרתו של רבי שטבלה ועלתה ונמצא לה עצם חוצץ בין שניה 'והצריכה רבי טבילה אחרת ואמר רבא "טבלה ועלתה ונמצא עליה דבר חוצץ אם סמוך לדפיפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול "אם באותו יום שתפפה טבלה אינה צריכה לחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול מאי ביניידו איכא ביניידו 'למסמך לדפיפה טבילה למיתף ביטמא ולמטבל בלילא אמר רבא "אישה לא תעמוד על גבי כלי חרס והטבול סבר רב כהנא למימר טעמא מאי משום נודות מרחצאות הא על גבי סילתא שפיר דמי א"ל רב חנן מנהרדעא התם טעמא מאי 'משום דבעית סילתא נמי "בעיתא אמר רב שמואל בר רב יצחק "אשה לא תטבול בגמל

מדבק הטער ומוגן: **ופליגו בתמי סמס.** דיי לה בתמין שהומעו בסמס: (ג) **דמשרו מזיא.** מקנין לה הטערות ולין לגלגלן שבר: **קמטיה.** בית הקמי ובית הסתרים שלה: **כל מילי לבילה.** במסכת מקוואות שיש עשרוים הבאים בכלי אחד ראוין לבטל ולין בילה מעכבת בו אלא אם לא בלל כסר ושלין ראוי לבילה כגון שיש ואחד עשרוים בו ופטולה בכלי אחד בילה מעכבת בו ופטולה הוא לו ולא בעי לבטל לה מי המבלל: **לינם גריפה לחוף ולטבול.** דוהלי לאחר שטבלה בת עליה: **מילא ביניידו כו'.** לגיסת קמא בעינן סמוך לחפיפה טבילה: **גזירה מרמלאות.** שלרך מרמלאות ליטב פ"ג לגמלאות של לחמה דדמי לכלי חרס ואחי למימר טבילה טולה בהן: **מילתא.** נקטה מבה כמו בחבירתה ולא בסילתא (ל) "[ביטמות] (דף סב:): **דבעיתא.** שלא חפול ולא מבלה שפיר:

בגמל

(ג"ש יב. פסחים שם) קידושין כה. יבמות קה: מולין מג.:מגילה יח: קו: מכות יח: מלכים שם. ביב מלה

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא תחוף אלא בחתן ולאיש מחוי מחוה אבל לא בצונן כלל: (ב) שם דקרירי מבטו מדיא: (ג) רש"י ד"ה מבטו מדיא: (ד) ד"ה סילתא. וכו' ולא בסילתא מגזילה ליב לא מצלה כן מגזילה אלא בפ' המפ"ד בדף סב. ולולי רש"י ליב נוחים כך גם בפרק המגילה אבל אין לפחוד מגזילה ליבא ומרבי מלה לה לחוף מהקלות אלא ביבש מכלה: (ה) חוס' ד"ה ליבא וכו' לא מיירי ליב דאלא קטיל הכנא הכנא לבבל בסוף שמעתתא דדרש רבא לבבל בעי: (ו) גמ' מיתיבי ליב פקמיטים. ליב מקוואות פ"ה:

תוספי הרא"ש

אמרי' בירושלמי פ' כל שעה נדה ותוספת ותורקת בחבת אינה תוספת ותורקת נדה בחבת תוספת ותורקת בשלא תוחלק בין נדה לבין. ומפ' הגם לפי שהילה בטבילה לא ותוחרה לתוחרה רק לעיתו בטלבא. ר"ת מפרש הבתולין מיירי בטבילה דבר חוצץ על נטפי אלא בלי תוספת הגאון ר"ת מפרש בראשי הגאון בטבילה לא שרץ אלא בראש ותשרי הגאון לא מצינו בכל מקום בתלמוד אלא במקום שהר בשבועתן לעיל אבל בקרירי לא משום דמשרי מזיא: לא תוחף בתבר הגאון. ופ"ל רשבה נבי הלל שהיה דוחף ראשו ובפ' חלק דדבה הגאון הגאון הגאון בן נזיר הגאון ומסמס אבל לא מוחק וכן בבי עיקר הקנה הגאון רחוקן ערא בא' מרוחה מרץ מדאוריתא הגאון הגאון את כל בשרו אלא הגאון דבר הגאון ט'. ומשני הגאון לעיני הלמא מקפר. ולשנא הגאון מקרבר לא שרץ אלא נבי שתר אבל כשר הגאון לא בעי הגאון כלל: מדקאמר אשה. מדהא

תוספי הרא"ש

קמנה ס"ל דא"א ר"ש יום ס' לומר: אשה לא תרוף אלא בתבן ואפי' בתמי דמה צונן אבל בקרירי לא. ובפ"ה גרס אשה לא תרוף בקרירי ואפי' בחמי דמה. פי' אמר לרוף. ובפרק כל שעה אמרינן לא תלוש בדבר אלא בדבר חמי דמה לחמין. ופירש לא קשה לפר"ח דבר חיפוף בחמין כל דדא מרחמין: דאמר ר' דרא מרחמין לבילה דרא כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו. ואי בילתא דר' דרא בפ' הנזרקה ובפרק נבי דא דתנן ודר עלי מגרה של מ"א עשרונים מבא ששים כלי אחד ויתירון אחד בלי אחד. ופרש מעמא משום דשרש נבלין ששים ואחד אין נבלין. ופרק כי אין נבלין מאי דרי דתנן אם לא בלל כשר א"ר דרא כל הראוי לבילה כו'. ותיפה מאי פרק בדי דבר דאמרינן אם לא בלל כשר פ"ם לכתחילה צריך לבטל הלכך צריך לבטל בשני כלים. ר"ל מעמא דהדרא נבראי לקרבן גדול איכתן דתנן דרי עלי לבבא בשני כלים אחד ובבא בשני כלים לא יצא. הלכך פ"ד דשמר פפי לבבא בכלי אחד אמר' בלא בלילה. ובשני דאפ"ה דאי לבלילה מינן: אין בילה מעכבת. הייגו מעמא משום הלא כתב הכתוב עלי לעבר אע"ג דבני נוחאים בתיב ברוסי ויסני בלילה בשבל הדם מעמד קא חשיב דאין עקר ילא לעבוכא אידמרין. ואע"ג דבריקמין ליף דכלי פרקים אף מה הבתוכו מרבינא שנים מלאים מילה מיטבא לא ליף. ואע"ג דלא שנה קרא לעבר. פ"ם מיסחבר דראי לבילה אע"ג דלא מעכבא בלילה. ובפ"ה ציר שהא הקרבן ראי לבה שנה הכתוב לעשות כן. ומן נבי קרא פרשים בעינן דאמרינן אלם ואלמה פסולין לפי שאינן באבר ואפרה. ומן נבי קרא פרשים בעינן דאמרינן אלם ואלמה הקרבן ראי לבה שנה הכתוב לעשות כן. ומן נבי קרא פרשים בעינן ראי לקרבה כפ' הכוכר את הסנוגר. ותי' אמאי לא בעינן הבא (ראי) ביאה מים לבתחלה ורחמן את בשרו ראי לקרבה כפ' הכוכר את הסנוגר בתלמוד בעינן ראי לבבא הבא ולא הכוכר בבא מים בעינן כיון דלעמים נכנס בו דמים: אינה צריכה לחוף ולטבול. והא דיל הכאי הבא ולא הכוכר בבא מים בעינן כיון דלעמים נכנס בו דמים: אינה צריכה לחוף ולטבול. והא מעמא מאבראי. ופי' ראי לביאת מים בעינן כיון דלעמים נכנס בו דמים: אינה צריכה לחוף ולטבול. והא דאמרינן בפ"ק דחולין מבל ועלה הנמצא עליו דבר חוצץ לא עלתה לו טבילה. אע"ג דלקמן נגרת הים מקרים לבן. התם בטבלה חפץ סכוך לטבילה. אי א"ג התם מיירי לסרות ומסוס הלא בעי הטיפה כלל הלכך צ"ל בבי ליתהכ לסרות הייני מבלי הדם ואילך. א"ג התם מיירי לסרות ומסוס הלא בעי הטיפה כלל הלכך צ"ל בבי ליתהכ אבאי

הגהות מר"ב רנשבורת

(ו) גמ' מיתיבי בית קמטיה. ליב מקוואות פ"ה:

תוספי הרא"ש

אמרי' בירושלמי פ' כל שעה נדה ותוספת ותורקת בחבת אינה תוספת ותורקת נדה בחבת תוספת ותורקת בשלא תוחלק בין נדה לבין. ומפ' הגם לפי שהילה בטבילה לא ותוחרה לתוחרה רק לעיתו בטלבא. ר"ת מפרש הבתולין מיירי בטבילה דבר חוצץ על נטפי אלא בלי תוספת הגאון ר"ת מפרש בראשי הגאון בטבילה לא שרץ אלא בראש ותשרי הגאון לא מצינו בכל מקום בתלמוד אלא במקום שהר בשבועתן לעיל אבל בקרירי לא משום דמשרי מזיא: לא תוחף בתבר הגאון. ופ"ל רשבה נבי הלל שהיה דוחף ראשו ובפ' חלק דדבה הגאון הגאון הגאון בן נזיר הגאון ומסמס אבל לא מוחק וכן נבי עיקר הקנה הגאון רחוקן ערא בא' מרוחה מרץ מדאוריתא הגאון הגאון את כל בשרו אלא הגאון דבר הגאון ט'. ומשני הגאון לעיני הלמא מקפר. ולשנא הגאון מקרבר לא שרץ אלא נבי שתר אבל כשר הגאון לא בעי הגאון כלל: מדקאמר אשה. מדהא

(ח) [עין קד ב'] נו [ומיי' הלכות ע"ז הלכה ז']

Part 2

לדון הכשרת תרומות ומעשרות ושם שלה

אין עומדין פרק חמישי ברכות

איתי כסא דמוקרא *יום של זכויות נגנה: לישרוי לן מר. שיהא: הי תורה הוי מצוה דמגנו עלן. היכן התורה שנתקנו והיכן המלות שמנו מקיימין שיגינו עלינו מדינה של גיהנם: הלכה פסוקה. שמיטה לכיסה מיין שלא יהא מהאיר בה במפלגו: ישובת עליה ז' נקיים. לגד מעומו יום שפוקקה והתורה לא תעורה: אור הנרמה ו' נקיים שלא לוכה שנאמר יום שבין כמה לגדה: ומכניסה. בבית: במרץ שלה. קודם שתהא מותה שאין מתמיד בתפלה מן התורה שלא ברלמים מי הים ושמעתא בפרי שכל לפני מיתתו אין בלמים מי הים קרבמתו דגני מרומה ומעשר פחיר הון לתתים דגנו (ויקרא יט) והוא המלוחה לעיל כשמכניסה לביתו קודם מיתה לא הוקבעה למעשר מן פי התורה וכגון הוא דאמרי מלכת קבע בדבר שלא נגמר מלאכתו שכל מלילה מרלי לא סמכו ומשכל בהמה ערלי הוא דתנן במסכת פאה (פ"ה מ"ו) מלמל לבהמה מיה ושף על שמנת הלבן בהמתו שוכלת קבע: אסור בדואה ומועלין בו. ופמ"ג לקרל מן תועלין בדמים ולפיכן לה מקלמי במסכת יומא (דף עט:) ובמשנה מולין (דף קד) ר"מ כשנשמטו בעבודה לתיכה לעיתר נתתי לכם על מתנה לכפר (ויקרא י) לכפר נמתי לן ולא נמתילה לכל בדם הקדה מתנלין לעמר שם נהנה מבית קרבן מעלה. והכן הריון הלכות פסוקות שאין עליהן קדושה ופירוש שיהא ברין להלכל בהן: במתניתין. מתוך סדר לתם: בברייתא. מתוך הלכה פסוקה: שיחה. לעגות: מתוך קלות ראש. מיוף של סדר לתם. מתוך ומתוך לב ומעמד: אלא מתוך שמחה(ה). כגון דברי מעמומים של תורה כגון ממוך לעמולת מגרים לו מתוך נהמלה לתוך שמחה של שבת ומעומון כגון לגן ילמוי יעשה שעבר ה' לת כל מוהבין וכגון מקרלות הסדורות המפלה ערבית מי לא יומם ה' לת עמנו ומיומ בהן: אלייה. ליומו בדרכן: צניעה. דקדוק: אדכרתן מילתא בר. הה שלומרים מימות מדם הראשון הם שהות גזר על שומו מקום ליסות דקדוק: אם חבין לבם. לת מקשיב לתוך: זמרן תלתא. שמרים מעמה ומרמים: יכול משבא לגולה הוחלה. המפלה הזמת. הוחלה כמו נמחלה. אבל קודם לכן לא סיה רגיל בכך: יכול יהא בוללן. לשלם מפלות הלו בסמיה לסמת: יכול ישאל צרכיו. כגון ברכת לשמה שהן ברכות על ע"מ ולמ"ב יתפלל שלם ברכות המזונות שהן של שבת: הנה זו תפלה. של שבת: בקשה. שאלת צרכיו: אחר אמת ויציב. קודם ג' לתשיות: שלהן

איתי כסא דמוקרא בת ארבע מאה זוזי ותבר קמייהו ואעציבו רב אשי עבר הלולא לבריה חזנהו לרבנן דהוו קא בכדי מיבא אייתי כסא *דזוגיתא חיורתא ותבר קמייהו ואעציבו אמרו ליה רבנן לרב המנונא זומי בהלולא דמר בריה דרבינא לישרי לן מר אמר להו ווי לן דמיתנן ווי לן דסתנן אמרי ליה אנן מה נעני בתרך איל *הו תורה והו מצוה דמעבו עלן אדר יותן משום רשבי "אמר לאדם שיהא מלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר "אם לאדם ימלא שחוק פיו ולשונו רנה אימתי בזמן שאמרו בגוים הגדיל ה לעשות עם אלה אמרו עליו על דיל שמימו לא מלא שחוק פיו בעוהיו מבי שמעה מר יוחנן רביה: תדר יאין עומדין להתפלל לא מתוך דין ולא מתוך דבר הלכה אלא מתוך הלכה פסוקה והיכי דמי הלכה פסוקה אמר אבי כי הא דר' זירא *דאמר ר' זירא יבנות ישראל המעמדו על עצמן *שאפילו רואות טיפת דם כחרדל לא יסוף מבי סבר וקבלה לא קבלו מידי שמעמנו בשמו בדברי פרק מידי שמעמנו בשמו בדברי תנאמוין ולא מידי בשרעגות דיסלא: **ומוצאו** מרים אחרת. דומה ולמר לקמן (דף לו.) הכל לעמוה בכוסף כל ברכה וברכה מלמדין לאו שלא יסמה ומיקן ר"ל יוסף דבכל מידי בהחמנים שהיה לומר לאחר יין ברכות ולא בהיכל דבלא מיין קאמר ובלאה לבריי דוגלי בכוסף כל ברכה לאמר לשמות לכל בלאמנו הברכה מיבא מוחר לשמות ונכסי מיידי הכל וכמהיה מנים לכוסף הברכה סיה אוקף ולכך נהגו סמנלים בלאה הזאה ובזום הכשרים שמפלגין אכרנו ובכן הן ומחלוק בשמיים כמנינים לפסוקים ובכוסף ברכה אוקפין שלין לשמות בכוסף ברכות שלא הכל דקקין:

המקיים דם בבהמה קדשים וכו'. וקבה דלאמר בפ"ג דפ"ח (דף מד.) בני דמים מיטעים הדמים פגומים של קרבנות אלו ואלו נמכרים בנגנים לוכל לאמת דלין מופלגין בכן *ר"ל דהאם הייבו לאמר זריקת דמים יבנו דיה המקיים)

המקיים דם בבהמה קדשים וכו'. וקבה דלאמר בפ"ג דפ"ח (דף מד.) בני דמים מיטעים הדמים פגומים של קרבנות אלו ואלו נמכרים בנגנים לוכל לאמת דלין מופלגין בכן *ר"ל דהאם הייבו לאמר זריקת דמים וכבר נתפקדו בנגנים מה שלין כן וסמיים קל: **רבנן** מבני כמוהגיים. לן דמיתנן אל לן לין מופלגין מפון קנים לאם ומתוק אלא מתוך טבל לאם והמחה של מלה כגון שמפסק בדברי תורה ולכן נהגו לומר פסוק דאמרה ולאמרי קודם הפלה: **רב** אמר מבני מכיר בדבריה. ירושלמי לא יומה ויתפלל אלא מתוך דבר הלכה לדר ירמיה המוסכן בדברי נטול כמוסכן בדברי סדרה דמר: **שבן** מגיעו בגבולים כרלמונים שמימו דבריסס בדברי שבן ומגמומין. ומקבה בירושלמי מן מירמיה וכו' והכל כפיב מי אם מלאם מלמסמנו (מיכה ה) מיהו *מהאות דקלו דסוף מבי סבר וקבלה לא יסוף מבי שמעמנו בשמו בדברי פרק מידי שמעמנו בשמו בדברי תנאמוין ולא מידי בשרעגות דיסלא: **ומוצאו** מרים אחרת. דומה ולמר לקמן (דף לו.) הכל לעמוה בכוסף כל ברכה וברכה מלמדין לאו שלא יסמה ומיקן ר"ל יוסף דבכל מידי בהחמנים שהיה לומר לאחר יין ברכות ולא בהיכל דבלא מיין קאמר ובלאה לבריי דוגלי בכוסף כל ברכה לאמר לשמות לכל בלאמנו הברכה מיבא מוחר לשמות ונכסי מיידי הכל וכמהיה מנים לכוסף הברכה סיה אוקף ולכך נהגו סמנלים בלאה הזאה ובזום הכשרים שמפלגין אכרנו ובכן הן ומחלוק בשמיים כמנינים לפסוקים ובכוסף ברכה אוקפין שלין לשמות בכוסף ברכות שלא הכל דקקין:

איתי כסא דמוקרא בת ארבע מאה זוזי ותבר קמייהו ואעציבו רב אשי עבר הלולא לבריה חזנהו לרבנן דהוו קא בכדי מיבא אייתי כסא *דזוגיתא חיורתא ותבר קמייהו ואעציבו אמרו ליה רבנן לרב המנונא זומי בהלולא דמר בריה דרבינא לישרי לן מר אמר להו ווי לן דמיתנן ווי לן דסתנן אמרי ליה אנן מה נעני בתרך איל *הו תורה והו מצוה דמעבו עלן אדר יותן משום רשבי "אמר לאדם שיהא מלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר "אם לאדם ימלא שחוק פיו ולשונו רנה אימתי בזמן שאמרו בגוים הגדיל ה לעשות עם אלה אמרו עליו על דיל שמימו לא מלא שחוק פיו בעוהיו מבי שמעה מר יוחנן רביה: תדר יאין עומדין להתפלל לא מתוך דין ולא מתוך דבר הלכה אלא מתוך הלכה פסוקה והיכי דמי הלכה פסוקה אמר אבי כי הא דר' זירא *דאמר ר' זירא יבנות ישראל המעמדו על עצמן *שאפילו רואות טיפת דם כחרדל לא יסוף מבי סבר וקבלה לא קבלו מידי שמעמנו בשמו בדברי פרק מידי שמעמנו בשמו בדברי תנאמוין ולא מידי בשרעגות דיסלא: **ומוצאו** מרים אחרת. דומה ולמר לקמן (דף לו.) הכל לעמוה בכוסף כל ברכה וברכה מלמדין לאו שלא יסמה ומיקן ר"ל יוסף דבכל מידי בהחמנים שהיה לומר לאחר יין ברכות ולא בהיכל דבלא מיין קאמר ובלאה לבריי דוגלי בכוסף כל ברכה לאמר לשמות לכל בלאמנו הברכה מיבא מוחר לשמות ונכסי מיידי הכל וכמהיה מנים לכוסף הברכה סיה אוקף ולכך נהגו סמנלים בלאה הזאה ובזום הכשרים שמפלגין אכרנו ובכן הן ומחלוק בשמיים כמנינים לפסוקים ובכוסף ברכה אוקפין שלין לשמות בכוסף ברכות שלא הכל דקקין:

רבנן מבני כמוהגיים. לן דמיתנן אל לן לין מופלגין מפון קנים לאם ומתוק אלא מתוך טבל לאם והמחה של מלה כגון שמפסק בדברי תורה ולכן נהגו לומר פסוק דאמרה ולאמרי קודם הפלה: **רב** אמר מבני מכיר בדבריה. ירושלמי לא יומה ויתפלל אלא מתוך דבר הלכה לדר ירמיה המוסכן בדברי נטול כמוסכן בדברי סדרה דמר: **שבן** מגיעו בגבולים כרלמונים שמימו דבריסס בדברי שבן ומגמומין. ומקבה בירושלמי מן מירמיה וכו' והכל כפיב מי אם מלאם מלמסמנו (מיכה ה) מיהו *מהאות דקלו דסוף מבי סבר וקבלה לא קבלו מידי שמעמנו בשמו בדברי פרק מידי שמעמנו בשמו בדברי תנאמוין ולא מידי בשרעגות דיסלא: **ומוצאו** מרים אחרת. דומה ולמר לקמן (דף לו.) הכל לעמוה בכוסף כל ברכה וברכה מלמדין לאו שלא יסמה ומיקן ר"ל יוסף דבכל מידי בהחמנים שהיה לומר לאחר יין ברכות ולא בהיכל דבלא מיין קאמר ובלאה לבריי דוגלי בכוסף כל ברכה לאמר לשמות לכל בלאמנו הברכה מיבא מוחר לשמות ונכסי מיידי הכל וכמהיה מנים לכוסף הברכה סיה אוקף ולכך נהגו סמנלים בלאה הזאה ובזום הכשרים שמפלגין אכרנו ובכן הן ומחלוק בשמיים כמנינים לפסוקים ובכוסף ברכה אוקפין שלין לשמות בכוסף ברכות שלא הכל דקקין:

**ומנ

ביצה פרק ראשון ביצה

כשם שתרומה גדולה נטלה וכו' • ואם תאמר מה ענין למלך תרומה מעשר תרומה גדולה דגיטלה כמתנה דיקיש ליה דכהניא כתיב בה ומסבר דקא אתרומה מעשר וכו' ופ"ה דלא הוקמה נקט מתנה מתרומה גדולה לא דיהיו לאמר מעשר מתרומה גדולה לא דיהיו לאמר דתרומת מעשר ניטלה במתנה דלא משום קרא דוומתנה דכהיב נתי מעשר מוקמינן לה בתרומה גדולה דהיא בירושלמי כל הארוה לתרה ולתרה תון תרומת מעשר דמלמה ולהיה לתרה דהא ממנו דכהיב נתי תרומת מעשר דמיינה נפקא מוקמ דהכיינן ממנו מן הכתוב ט ומוקמינן לה בתרומה גדולה דכתיב מוקמ לאכל בתרומת מעשר מלוויה לא כתיב מוקמ לאמת נתי ממנו דכתיב במעשר מוקמינן ליה בתרומה גדולה והכא נתי ותתנה כיון דמפרשים: **ומה** לתים הלי לתנן והלי לא לתנן • ותימה היכי אסיק לתרומה לתקבה לומר לפכל דבטלין יכל חייב ובקדשים בכרי יהא פטור אם הוא חייב בטבלים כש בכרי שכל מה שלתרי ק יכל חייב ולומר הרלי הרק מה לתים לחייב מכל לנדן מקדימו בכרי ופטור בטבלין לומת דבן חיוב ובין פטור בהקדימו בכרי פטור כיוס לתים פי הבית ומיוב לאחר לתים פי הבית ומקני הלי לתנן פרטים בהקדימו בכרי ולא

דין הוא שיהא חייב מכל לד: **ואם** קלף ומקן לאחר יהו חייב • פרש"י ואם קלף מקדימו לרב דבריהו כסי כסי אלא אי אתמר אסיפא אתמר "המולל מלילות של חטים מנפח על יד ואוכל ואם נפח ונתן לתוך חיקו חייב אמר רבי אלעזר יכן לשבת מחקוף לה רבי אבא בר ממל ורישא למעשר אין לשבת לא ומי איכא מדי דלענין שבת לא הוי גמר מלאכה ולמעשר הוי גמר מלאכה מחקוף לה רב ששת בריה דרב אידי ולא והא גרגן למעשר דרגן *איתי גרגן למעשר דקשאין הדלוען משיפקסו ושלא פקסו משיעמיד ערמה ותגן נמי גבי בצלים *משיעמיד ערמה ואילו גבי שבת העבורת ערמה פטור אלא מאי איה לך למימר *מלאכת מחשבת אסרה תורה הכא נמי מלאכה מחשבת אסרה תורה: כיצד מולל אבי משמיה דרב יוסף אמר הדא אחדא ורב אויא משמיה דרב אמר רב אדא בר אהבה אמר רב מנפח

כיצד מולל • פי' בירים ובסכת לאכל למולל וכיצד מנפח ר"ל בסכה דבירים מרי לף בקנון וכתמר: **כיצד** מנפח וקאמר בין קבי לאנטוחי ומימה דלעיל אמר המולל מלילות מצ"ל למחר מנפח מיד ליד ס' לגל לא בקנון וכו' ויש לומר דלעיל הוי פירש בין קבי לאנטוחי וקנון ומתני דקתני משום ר"מ נקט ליה:

ביה

מעשר: לתוך חיקו. נשוא נגדיו שקורין פסא"ן: הדרי גרגו של מעשר. לעומר הרגה מלאכת שמנו שן קרעתא גרגן למעשר לשמרו ריפא מלאכת ערמה ותקמר אימתי גמר מלאכתן ליקבע למעשר: אלא מאי איה לך למימר. אמ"ג דלמעשר הוי מלאכה לגבמ(ג) מלאכת מחשבת אסרה תורה ומלאכת מחשבת אסרה תורה: כיצד מולל. מיום מה פירי בפירות ומקמר מיד ליד בשבת: [שם] מעשר: לתוך חיקו. נשוא נגדיו שקורין פסא"ן: הדרי גרגו של מעשר. לעומר הרגה מלאכת שמנו שן קרעתא גרגן למעשר לשמרו ריפא מלאכת ערמה ותקמר אימתי גמר מלאכתן ליקבע למעשר: אלא מאי איה לך למימר. אמ"ג דלמעשר הוי מלאכה לגבמ(ג) מלאכת מחשבת אסרה תורה ומלאכת מחשבת אסרה תורה: כיצד מולל. מיום מה פירי בפירות ומקמר מיד ליד בשבת: [שם]

מקצרי

*) [שם (לה)]

אלא מן הגורן ומן היקב כך תרומה כמעשר אינה נטילה אלא מן הגורן ומן היקב מחשב הוא מדידה בעי. כשלמא לר' מישמעאל מקמת לה ותפרומה גדולה מיכא למימר מפסק דעקלת נאומר מתרומה גדולה לא נתנה בה הקדוה שיעור דכתיב דגנך (דברים יח) הדה אור הכנן הוא דאמרי שיעור מין יפה

פרק שמיני

א המפריש חלתו קמח אינה חלה וגזל ביד כהן ושאר העיסה חייבת בחלה. ואותו הקמח שהפריש לשם חלה אם יש בו עומר ועשהו עיסה הרי זה מפריש ממנו חלה כשאר כל קמח חולין: ב אימתי מפרישין החלה. כשיתן המים ויתערב הקמח במים מפריש החלה מתחלת דבר שנילוש שני ראשית עריסותיכם. והוא שלא ישאר שם קמח בעריבה שלא נתערב במים שיעור עומר.

מקורות וציונים

השגת הראב״ד

הרא״ש

מגיד משנה

מהר״י קורקוס

משנה למלך

ספר שרש שנים עשר המצות

קפה **הרמב"ן** ד"ה עפ. (פוס ג)

תרומו הרי תרומת מלה אמורה הא מה מלמוד לומר תרימו תרומה ל"ל בתרומה גדולה הכתוב מדבר דברי ר' יאשיה [ר' יונתן אומר] לפי שהוא אומר ראשית דגנך תירושך ויצהרך תונה, אתה אומר תונה לו אינו אלא רשות תלמוד לומר תרימו תרומה ל"ל תונה ולא רשות. הנה נתבאר שהוא יתעלה מצוה להפרים תרומה גדולה ראשית תבואתנו ונתנה לכהנים עוד עם עשרים ואחד מתנותיהם.

והרמ"ם עוד שהיא מצוה חיובם לנדר על הפרשתם כמו שביארנו (מרחו' פ"ה מ"ו) ממשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתכן תרומה הלוים הסכול הערום ובעל קרי. והיינו מפני שאינו יכולין לנדר. ומפורש בתוספתא בלחרון שבירכות (ה"ט) ההולך להפרים תרומה ומעשרות אומר מקנ"ו להפרים תרומה ומעשרות מלאיתי מנדר עליהם משנה שמפרישין. ואילו היה המצוה עלינו הנתינה לכהן מפסוק ראשית דגנך תירושך ויצהרך תתן לו בלבד לא היו גחרין עלינו לנדר בשעת הפרשה מן הכלל המפורר לנו מהם כל מצוה שעשייתה אינו נמר מלאכתה כגון תפלין אין צריך לנדר כמו שנתבאר (בחמיסי) [ברביעי] שלמנחות (פנ:) וכיון שאמרו לנו לנדר בשעת הפרשה מקנ"ו

הרמב"ן ד"ה עפ. (פוס ג)

זמן והוא אמרו (אמור כב) ומיום השמיני והלאה וצוותו שימלה כל קרבן והוא אמרו (ויקרא ג') על כל קרבנך תקריב מלח (ע' ב-סב). והזהירו מהשביתו כאמרו (שם, ל"ח לם) ולא תשבית מלח. וצוותו לאכול מה שייאכל ממנו (ע' פח-ס). שכל אחד מאלו הצוויין הוא מצוה בפני עצמה. כי הם אין מהם גם אחד חלק מחלקי המצוה מכל מלאכת קרבן מיוחד אבל צוויין כוללים כל קרבן כמו שנבאר במנותנו אותם. והוא מבואר כי היות הכהן לוקח מה שיש לו לקחת הוא חלק מחלקי המצוה כמו שזכרנו (עמ' קפו) בעור העולה. וכן גם כן ראשית הגז כלל המצוה היא שנוציא ראשית הגז ונתנהו לכהן (ע' קמד). וכמו כן שנוציא מעשר ראשון ונתנהו ללוי (ע' קכז). וכבר טעו בזה עד שמנו מתנות כהונה הארבע ועשרים מתנות בארבע ועשרים מצות אחר מנותם קצת המצות שאותן המתנות חלק מהם כמו שבארנו בעור העולה וחזה ושוק משלמים. ובעבור שנעלם מזולתנו השרש הזה ולא הרגישו אליו כלל ולא השיגו אותו עד הגיענו שימנו מצות בפני עצמן יציקות ובלילות פתיתות מליחות הגשות תנופות וקמיצות

הרמב"ן ד"ה עפ. (פוס ג"ה)

להפרים תרומה לו להפרים מעשר למדנו שבהפרשה מצוה. ועוד שהרי הכהנים עצמם מפרישים תרומה ומעשרות ומברכין גם כן עליהם כמו שדרשו (תונה פ"ה מפעשר שהיו) מפסוק כן תרימו אלו לוים גם אתם אלו כהנים. ואילו לא היה במצוה בלבד היה לוים ולא כהנים. ועוד שהרי בחלה נמצא מצוה מלה תרימו אלו לוים גם אתם כהנים. ואילו לא היה אלא הנתינה לכהן בלבד ולא מפסוק כן תרימו אלו לוים בלבד היה לוים גם אתם כהנים. ואילו לא היה אלא הנתינה לכהן בלבד ולא מפסוק כן תרימו אלו לוים בלבד היה לוים גם אתם כהנים. ועוד שהרי בחלה נמצא מצוה מלה תרימו אלו

מעשר דגנך תירושך ויצהרך וכי ירבה ממך הדרך וגו' ולזה בנמינמו (ר"פ בהעלותך) ונתת ללוי לגר ליתום ולאלמנה ופירשו שיתן ללוי תלקו ולגרי תלקו. ולא הוכשר בעיני מאמרו שלהרב ז"ל שכתב מעות קב"ז שנלמודינו להוליא המעשר שב' וכל מעשר הארץ מורע הארץ מפרי העץ ל"ש הוא. שהכתוב הזה במעשר שני הוא מיוחד מאמרו ל"ש הוא קדש לי"ה. ואמר וכי יגאל איש ממעשרו תמיסיפו יוסף עליו. שמעשר לשון פינוי קדש כלל ולא נפדה אבל הוא תולין ביד כהן כלמתור בו ולאכלתם אותו בכל מקום כי שכר הוא לכם תלף עבודתכם. אבל הדברים שאינם מוכלים כגון רשאית הגז והבכורות הזרוע והלחיים והקיבה נתנו לכהן בהפרשתן כלל. אבל בתנות בהונה שבמקדש הוא לא נמנה אף בתינתם לכהן לפי שלא בא בהם כתוב שיצות אותנו בם אבל הם חלק ה' מצוה לפי שלא בא בהם כתוב שיצות אותנו בם אבל הם חלק ה' שלוקחין מן הקרבנות ומשלחן גבוה קא זכו שהוא נתנם אליהם כמו שכתוב הנה נתתי לך ותנה הם חלק מחלקי מלאכת הקרבנות שצוה בהם מי יאכלם ולמי יהיו וכפרתם תלויה בזה כמו שאמרו כמה דכהנים לא אכלי בשר בעלים לא הויא להו כפרה דכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם: הראה לי שהנכתן כדברי הרב שלא חלק בין הדברים הטובלים לאשר אינם טובלים אלא בכולם יש לנו לומר כי מה שלוקח הכהן מה שיש לו לקחת הוא חלק מהמצוה ולא יבא בבנין שהרי כל זמן שלא נתן לו חלקו לא יצא ידי חובתו במה שצוה בנון אם הפרש תרומה ומעשר וחלה ואין דעתו ליתנם לכהן אין כאן שום מצוה. וגם בדברים שאינן טובלי' כגון ראשית הגז ומתנות זרוע ולחיים וקיבה לא קיים מצותו עד הגיעם ליד הכהן. ולכן נאמר בחדא שאין למנות ההפרשה מהתרומה ומעשר וחלה למצוה אחת ותנתינה לבנינה אחרת כי הנתינה לכהן היא חלק וסיום מצות ההפרשה. ומה שהביא ראיה שההפרשה מצוה בפ"ע ממה שמברכים עליה, אינה ראיה. כי מה שאמ' כל מצוה שאין עשייתה גמר מצותה אין מברכים עליה היינו לפי שצריך להגיה הברכה עד הזמן שהוא עיקר מצותה כגון הציצית בעת הלבישה ולא בעת העשיה וכן התפילין בעת הנתנם ולא בעת כתיבתם. אמנם בהפרשת תרומות ומעשרות שבעת שהוא עיקר מצותם שהוא בשעת הנתינה אין לנו שום ברכה שנוכל לברך עליה שהרי אז אין שייך ברכת הפרשה שהוא כבר הפרישם וגם שיברך אקביו על הנתינה אין לה מקום לברכה זו כי כהנים משלחן גבוה קא זכו (מה"ה פ"ג, ומ"מ) ומה אינו נותן לו מאומה משלו כאשר כתוב בתשובות שאלות של יהרמב"ן סימן קפ"ס לכן צריך לברך בתחלה בעת ההפרשה ולא משום שהוא מצוה שלמה בפ"ע. ומה שהביא [קפה:] עוד ראיה מבה שהכהנים והלוים גם כן נתחייבו בהפרשת תרו"מ שנראה אם כן שההפרשה בלבד היא המצוה, אין זו סענה. כי בישראל צריך הנתינה עם ההפרשה כדי לצאת ידי חובה אמנם הכהנים בהפרשה בלבד יצאו

* עי' סברי נפרנים' ענף. ° עם שמלריך (כמו הלק) מעיי נמסיר הפנל מינו נכון (המ"ם פ"ח סמ"ם וריש"ם נרמ"ב עם' סב וסמרך בנרים זס).

ספר שרש שנים עשר המצות הרמב"ן

והקטרות. ולא ידעו כי אלו כולם חלקי מלאכת המנחה. וזה כי אנחנו נצטוינו (סם) שנקריב מנחה ואחר כן בא לבאר זה השם על אי זה דבר נופל והיא תורת המנחה ואמר שהיא תהיה מן הסולת או מן הלחם העשוי על תואר כך או תואר כך כלומר מחבת או מרחשת או מאפה תנור ויובלל בשמן על שיעור כך ויעשה אותו פתים ויושם עליו מלח ולבונה ויגיש ויניף ויקטיר ממנו ויקטיר על הפנים שבארנו ופרשנו במקומו במסכת מנחות. ואלו כלם הם חלקי מלאכה ועל הדבר העשוי על התואר הזה כלו יפול שם מנחה. אם כן המצוה היא הצווי שצונו שתהיה מלאכת הקרבן הלחם או הסולת שנקריבהו על הסדר הזה כלו (ע' סז). ודמיון אלו הדברים במצות מנחה, כלומר היציקה והבלילה והפתיתה והמליחה והתנופה וההגשה והקמיצה וההקטרה, דמיון אמרו יתעלה בחליצה (ס"ם תמ) וחלצה נעלו וירקה בפניו וענתה ואמרה. וכמו שמצות חליצה אחת ולא נמנה חליצה וריקיקה וקריאה אחר

מגילת אסתר

מידי איסור סבל אחר שאינו צריכין לתתם לאחר. ומה שהביא עוד ראיה מחלה שמאה שמתיר' העיסה והיא אינה ניתנת לכהן, התם מיירי בחלה בזמן הזה שהיא מדרבנן אבל בזמן שהחלה היא מדאורייתא אין עיסתו נתרת עד שיתננה לו ואפילו טמאה. שכן דרשו בגמ' נמה בשלמא נתרת עד שיתננה לו דאפילו טמאה. ומה שהביא עוד ראיה מדליקין (כה.) דבפ' הערל (עד.) הנה נתתי לך את משמרת תרומתי בשתי תרומות הכתוב מדבר אותה תרומה טהורה ואחת תרומה טמאה הטהורה לאכילה והטמאה להסקה תחת תבשילך. ובכלל זה יש גם חלה שגם היא נקראת תרומה כמו שכתוב (ס"ם תמ) והיה באכלם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. ומה שאמר כי ממסוק עשר תשר יש לנו למנות מצות ההפרשה וממסוק ונתת ללוי לגר וגו' יש לנו למנות מצות הנתינה, כבר כתבתי שהנתינה היא חלק המצוה וסיומה למנות מצות הנתינה, ואף אם היינו באים למנות שתיהם א"א בשום פנים ולא יבא בבנין. ואף אם היינו באים למנות שתי' תשר לא בא בו רק שנבראים מאלו הפסוקים שהביא הוא. כי פסוק עשר תעשר לא בא בו רק לומר שבשני מעשרות הללו אשר כבר ידענו שהאדם חייב להפרישם והביאותו גם כן בס"ק דר"ה (יב:). גם הנתינה שאמר שיצא לנו ממסוק ונתת ללוי וגו' אינו אמת. שהרי פסוק זה נאמר גבי מעשר שני שלישית באמרו כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית וגו' ובא להורות לנו כי אינו נוהג בה אלא אחד מהמעשרות שנהגו בשתי שנים שלפניה הוא המעשר ראשון וכן פרש"י שם בפירוש החומש. אמנם גם דעת הרב שסובר שממסוק כל מעשר הארץ לה' יצא לנו צדד להוציא המעשר, גם זה קשה כמ"ש הרמב"ן שהרי בפסוק זה נאמר קדש לה' הוא ומעשר ראשון חולין גמור הוא. והתמה שהוא עצמו כתב בפ"א מהלכות מעשר (ס"ג) בחבורו הגדול שכל מקום שנאמר במעשרות קדש או מדייה אינו אלא מעשר שני. וכ"ל כי שם הזר בו מכ"ש כאן ולכן לא הביא פסוק זה שם (ס"ם) רק פסוק הנאמר בס"ש קרח כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה נתתי ללוים. וגם הסמ"ג מכאן הביאו בעשה קל"ה. ומ"ש עוד כי המצות כתובה שבמקדש לא יבאו בבנין כי משלחן גבוה קא זכו ולא בא אלינו צווי בתורה לתתם אליהם, אני אומר כי אחרי היותם חלק אלינו צווי בתורה לתתם אליהם. ומה שהביא עוד ראיה מבה שאינו בנין גם אם היה בא צדד אלינו בנתינתם.

המצות לא יבאו בבנין בזה השורש:

הדי כמה שכתבנו בזה השורש:

ציונים בסוף הדף וקריאה חסר נד' ונס"ו ס"ם הגירס' בערבי (מהר' בפרים התמוקד) לק' בסמוך מג'מוסבמה (תרגומו מקמוכך עפ"ה). מי' מיו מ' רמבי"ן ס"ם ד"ה ולא ע' ב מצות נד"י בחלות ובד"ה בפלוה. מ"ו מיו מ' [ובקרבים] מסר מן לה' הוא עד לה' הוא. ס"ב מ' ג בתחנות נד' בחנות. מ"ו הרמב"ם כ"ב בכ"י ובלב שמח. מ"ו בחלה בודה ובד"ה מודעב. ד"ה ריקה מ' החשבון פפורים בדרך מלוחין מ"ם דס"ב ע"ל. ומה"ל עמין קה וקנא מר' 86 רמה הבנים משליחות לנו בחמנון (מהר' המצות ע"ם):

שהמקובץ מהם הוא מלא (ע' ריז) כמו כן לא יימנה ו לבונה במלח תמלח (ויקרא ב) וקמץ והקטיר (ויקרא ב). הדברים בתחלת מחשבה ו

לב

עמנה מלק מהמצוה כל שלא יכו מוכמה בהפרשה

כתב עוד שכל דברים שם זרוע ולחיי וקיבה לא נמנה מלא לעווינו בהן בהרמתן שבל אמר ונו נו שלנו מתן לו ופינו מברך בהפר כגון מלקט מן הקרבנות לא נמ כמוב מצוה לומנו בה שבל הם בעמודים לאישים כן הוה במנוי ולא הזוק לקחתי מאם בנ"ו ומ התמצת והמשם שהם כלם לו יתב ולא שוק הימין תמנו לכהן פינו כמו החזה שאמר בו והיה לאהר מאת עב"ל. אמר הצעיר מולק הרמב"ן על הרב, שאין לו לא מצוה ל' של נמיכה בלבד שאמר בעשם הדבר שנמנה נמ בהרמתן ולכך לא נברך בהפרשתן שכתב שבאותן שזכר בכתוב הפו שלנו רוחין במתנות בהונה שאינ פינם במינתם ובדוכמא דלא כמ' דבמ' הפרשה ונמיה נמנה גם ב מן יש להקשות לו דמעיקרא דק זנמיה וכונה לעשותן שתי מצו נמצוה אחת. שבל ביאור דבר ז שאמור לאכול מן הטיבה קודם הוא בכל שאר דברים הטובלין שיתרים מהן תרומה ומעשר והא ובמתנות בהונה גרמינן בפ' הו מצמה שלא הורמו מתנותיה הורמו מתנותיה בשלו אוכל מב מבקר הרי"ף והרמב"ם ושאר הפו מתנותיה. וכתב הרי"ף שעמו שלא חובת נבא הן ומי לא יהי שרי ע"כ. שבל הרמב"ם כתב לעבל שהרי מתנות בהונה מובלין ונאמת הוא מעם בכון כי שאר ב זלבן הן מובלין ומחיר בסבל לא עוה הכתוב להפרים ואמר חלה בשותה הרמה לבדה שהרי בה הוא זדי לו לאוכלה בהיכר זה כי הוי לבהן ולא גמר המצוה והנה היתו הרמב"ם ומוב פאר כי הפרשתו חיתי מילמת הוא וחלק ממם מה של המפלין כי אינו דברים דבוקין אמר מצומה אין מברכין עליה. שב יולא ידי חובת הבהמה הנה בשומה שהוא הבהמה הנה בשומה והקיבה אף שהם מחוברים בבהמ בשלו הין נבדלין ולכך אינו סובו שהורמו מתנותיה אינו בשלו מיסורין דבמופרשים הם מעמה להיתר אכילה ומפני זה נ"ב לא הי כ"ש לי פירוש פעמו של הרמב הרמב"ן כי אף אם הוא הרמב" שחובת הבמה הן מיא אינו בדמ

זרעים הלכות תרומות פ"א ב

בתרומה ומעשרות ושביעית כצומח בארץ ישראל עצמה: כד אילן שהוא עומד בארץ ונוטה לחוצה לארץ או עומד בחוצה לארץ ונוטה לארץ הכל הולך אחר העיקר. היו מקצת שרשיו בארץ ומקצת שרשיו בחוצה לארץ אפילו היה צחיח סלע מבדיל ביניהן הרי סבל וחולין מעורבין זה בזה: כה עציץ נקוב שהיה בו זרע שלא השריש והיה נקבו בארץ ונופו חוצה לארץ הולכים אחר הנוף: כו התרומה בזמן הזה וכו'. כתב הראב"ד לא כיון להלכה יפה דהא קי"ל כרבי יוחנן דאמר ביבמות תרומה בזמן הזה דאורייתא והא עלמא נרמה שכך כתב בתחלת הספרק ואם אינה אלא מדבריהם שאין לך תרומה של תורה אלא בארץ ישראל ובזמן שיהיו כל ישראל שם שני כי תבואו, ביאת כולכם כשהיו בירושה הראשונה וכמו שהן עתידין לחזור בירושה שלישית. לא כשהיו בירושה שנייה שהיתה בימי עזרא ולפיכך שהיתה ביאת מקצתן ולפיכך לא חייבה אותן מן התורה. וכן יראה לי שהוא הדין במעשרות שאין חייבין בהן בזמן הזה אלא מדבריהם כתרומה:

פרק שני

א כל אוכל אדם הנשמר שגידולין מן הארץ חייב בתרומה. ומצות עשה להפריש ממנו ראשית לכהן. שני ראשית דגנך תירוש ויצהר מאכל אדם וגידולין מן הארץ ויש לו בעלים, שני דגנך, אף כל כיוצא בהן חייב בתרומה וכן במעשרות:

קמר — **כפף משנה**

מקורות וציונים

דשל עץ לא נפי נקיבה כדפת ריש נגעים ז: (מנ"מ שם):

הלכה פר. היו מקצת שרשיו ב"ב סו. ופי' ירושלמי עבלה פ"ח ה"ט, ובמפרי נגעים פנ"ש יב

פוסקין כרשב"ג:

הכ"מ. התרומה בזה"ז וכו' ואפילו בימי עזרא הכו' מדבריהם פי"ב הי"ד, עי' פ"ז ה"ז בכ"מ, מצו' בפהזורמאו מי' ר"ז ופרי"ם (בלפו עכ"מ וקל"ו), ממ"ב מסיו קל"ב ומ"ש אבי אבן פוסק ר"י רק שמופר שביני שנה סיפה מן המעוקר, ור"ש ע"ש ס"ב, ע' מינוך מ' רפ"ז אל' גבי פסח שפוטה נהנת מהיא לדעת כרמב"ם אבא נפ"ו ובמו ביאורא שם מפרי"ם ובפי' לקמ' ר"ה כי' הפנין בפיה מקום נהנת וכו' הכל כמו בפסח ר"ב לגבי שמה מ' מקנ"ב ונוהגת נוכנים שם ומ"ש מ' מקנ"ב, אלא מדבריהם ר"ם רשב"ם פסחים מד. ובמות שב: ונדה מו:, ובמ"ת רב"ם מי' מ' כנים כן נשם מלמיד רשב"ן ביבמות שב: ור' מודלדם מהר בעלומיו שם, ור' אב"ם מלמ' בש"ו פסחים ו. דיש בתרומה דרבנן, וכ"כ בספר רש"ן פסחים מ"ב ס"ם אות ד' וקיבוטן פ"ם כ"ו אות ג', ומ"ש נם בבוחם לכ"ר נדרים עב: ד"ה אלא בתרומה דרבנן ומי' תבנ"ן מ"ב מי' קנ"ם. שה"ה במעשרות מ' נעמן שם. בשמעבר כתב"ר דרבנן ומי' מ' בפשטה.

כ"מ: וכבר הכריע הרשב"א כן ביבמות וכ"ש בנבוחות מ:. אבל מגן שם פ' עפ' רבינו וכ' נלא נמי' ביאת כולכם.

הגר"א: בבמה מקומות בירושלמי דאמר פ"ב ה"ד מרתמות פ"ם ה"ם מעשרות פ"ב ה"ם ובמות פ"ו ה"ב ופי"ב ה"ב.

שם. דבוה"ז יש קנין לגוי בא"י מ' מה שנפסק לפל בכ"מ:

הראב. כל אוכל אדם נה ב, ממ"ב פנין קל"ב, מ"ש מי' ב"ש פי"ב. ומ"ש להפריש ירושלמי מלא פפ"ש, ראשית דגנך (דברים ריש. ד'). מה דגן תירוש ויצהר וכו' אף כל כיוצא בהן מי' דבכ"ר ה"ב. שנאמר דגנך ירושלמי רש מעשרות ופי' תוי"ט שם; בירושלמי שם ילוי. גם דגנך ונא אל הקרב עיין מ' המפשה הי"ם.

כ"מ: ואין כן דעת הראב"ד וכו' מעשרות וכן לעיל פ"ם ה"ה ולקמן פ"ב הכ"ו ובפ"ח מהל' מעש"ר הל"ב, וכן הגיה בפי' (תו"כ נחלות) פרק ר"ב אות ה' וכ' שם עוד דיש מי שפיר הרעיון ומלות הרמ"ן מהרמ"ם מהרמ"ם. ובכל בחומם (בחם כפי' ה) שם: [illegible]

כד אילן שעומד בחו"ל וכו'. מבנה פפ"ג דמעשרות: היו מקצת שרשיו וכו'. בכפ"ב דנעמן (כב.). סלוגתא דרבי ורשב"ג ופסק כרבי:

כה עציץ נקוב וכו'. שם סלוגתא דמנ"י ורבנן ופסק כרבנן:

כו התרומה בזמן הזה וכו'. כתב הראב"ד לא כיון להלכה יפה דהא קי"ל כרבי יוחנן דאמר ביבמות תרומה בזמן הזה דאורייתא והא עלמא נרמה שכך כתב בתחלת הספרק ואם אינה אלא מדבריהם שאין לך תרומה של תורה אלא בארץ ישראל ובזמן שיהיו כל ישראל שם שני כי תבואו ביאת כולכם כשהיו בירושה הראשונה וכמו שהן עתידין לחזור בירושה שלישית. פ"ם נם כיון דהלכה יפה דהא קיימא לן כרבי יוחנן דאמר ביבמות (שם.) מרומה בזמן הזה דאורייתא והא עלמא נרמה שכך כתב בתחלת הספר ואם אינה אלא מדבריהם נהנת הלכה כמה קיימא

השגת הראב"ד

הכ"מ. התרומה בזמן הזה ואפילו במקום שהחזיקו עולי בבל ואפילו בימי עזרא אינה מן התורה אלא מדבריהם שאין לך תרומה של תורה אלא בארץ ישראל ובזמן שיהיו כל ישראל שם שני כי תבואו ביאת כולכם כשהיו בירושה הראשונה וכמו שהן עתידין לחזור בירושה שלישית. פ"ם נם כיון דהלכה יפה דהא קיימא לן כרבי יוחנן דאמר ביבמות (שם.) מרומה בזמן הזה דאורייתא והא עלמא נרמה שכך כתב בתחלת הספר ואם אינה אלא מדבריהם נהנת הלכה כמה קיימא

כז אילן שנוטה לארץ וכו'. המבנ"ם מגיין (כב.) מ"ל מקלמו בארץ ומקלמו מ"ל מנל מעורבין זה בזה דברי רבי דאמר לומר הגדל בחוץ חייב והגדל בארץ פטור ומוקמינן לה שהיו מקלמו בארץ ומקלמו ארצין בחו"ל דרב"ג דמפסיק לומא מ"ש דהרי ערבי. ופסק הלכה כרבי. שפס היו כל ארצין בארץ לא הכל הולך אחר העיקר:

כח עציץ נקוב שהיה בו וכו'. שם נוקבו נמלן בחו"ל אבי אמר בתר נוקבו דרב אמר בתר נוקבו דלגין דמנ"ר ר"ע לא אליבי דאמר בתר נוקבו דלגין כי אליבי בדלא אמרום ר"ע לא אליבי דאמר בתר נוקבו דלגין הילכך אי אמרום אליבי עיקרו ולפי לא אמרום אליבי נוסו:

**כט התרומה בזמן הזה וכו'. עיין הרמב"ם ז"ל והא דרבי יוחנן דאמר תרומה בזמן הזה דאורייתא. ומ"ש והוא שנמנו שכך כתב בתחלת הספר. ריל הפרק והא מה שכתב התרומה בין בפני הבית בין שלא בפני ובקנים זו כבר תירלמי פרומה הפרק, ודבינו ז"ל לא אמר יוחנן אלא כרי"ל וכרבי אמרי (ירוש' שביעית ה"ד) מפיהן קבלו עליהם את בימי עזרא ומיכא בירושלמי כתה פוגנות דמסמע מניה דבר ה טן כו' הכתב הרבי אפרים ובמ"ש הרבי אבן מאיר בפרק ה' דשביעית אמר בפרק ו' דשביעית (ד"ה) אמר ר' יהודה לא אמר אלא בזמן שבית המקדש קיים ולא בזמן שאין בית המקדש קיים ולא בזמן שאין בית המקדש קיים ולא בזמן שאין ב

פרק ט - העור והרוטב

במאור דף מד: ד"ה והא דתנן דבש תמרים (חולין דף קכ:)

[כתוב שם:] והא דתנן (תרומות פי"א מ"בן דבש תמרים ויין תפוחים וכו' ר' אליעזר סבר דון מינה ומינה, פירוש האי דון מינה ומינה לאו דוקא קאמר דהא תמרים ותפוחים אין תרומתן תרומה אלא מדברי סופרים וכו'.

[אמר אברהם:][ה] ואומר אני שאין חייבים מיתה אלא על תרומת דגן תירוש ויצהר ועל הטבל שלהן אבל שאר מינין תרומה נוהגת בהן וכן מעשרות, אבל אין חייבין על תרומתן מיתה ולא על טבלן[ו]. וחרץ מזה ומזה אף אם נאמר שאין חייבים מן התורה אם קרא עליהם שם יש עליהם קדושת תרומה מן התורה דמדמעת כשל תורה[ז]. ובמסכת ביכורים פ"ב [מ"ג] גרסינן שהתרומה והמעשרות אוסרין את הגורן, ויש להן שיעור, ונוהגין בכל הפירות, בפני הבית ושלא בפני הבית. וכל מה ששנינו בהם דבר תורה. ודוק ותשכח[ח].

ה. קטע זה הועתק מספר כפתור ופרח פ"ג (עמ' 4 מהדורת עדעלמאנן) ו. עיין בפי' הראב"ד לתו"כ פ' בחוקתי פ"יב ה"ט, וכפירושו לע"ז דף נח: ד"ה בצר, ובש"מ ב"מ דף פח: ד"ה ח"ל הראב"ד, הובא במיוחס לריטב"א ד"ה דיתים וענבים. ובהשגות הראב"ד על הרמב"ם הל' מע"ש פ"א ה"ג, והל' מעשר פ"א ה"ט, והל' תרומות פ"א ה"ה. ז. עיין כמל"מ הל' מע"ש פ"א ה"יב. ח. הובא בר"ש סיריליו מעשרות פ"א ה"א (דף ד' ע"כ, מהדורת מרצל מאש) הובא במלא"ש מעשרות פ"א מ"א ד"ה כל שהוא, וכתב שם: שחזר בו וכתב בסוף ימיו אבל שאר מינים וכו' עד סוף הקטע, וסיים תאת הסכמתו אנו שומעים. עיין באור שמח הל' תרומות פ"ב ה"א.

במאור שבת דף
יהודה אמר
ציצית סי' רעג דף יג
דף כ

כתוב שם: הוי יו
ז"ל שהיו
להטיל ציצית של
היה אדם שחלק בד
והתירו לעצמו והור

ט. הועתק מספר כפתור ופרח דף מ. ד"ה סדרן, ועיין במלח

יג: רג כל כנויי פרק ראשון נדרים רש"י

לא קשיא הא דאמר הא קרבן הא דאמר הקרבן. כלומר כי אמר לא קשיא. מתניתין דאסר הקרבן דהייט קרבן שאוכל הקרבן הלך להרי קרבן קאמר: **מתני'** האומר לחבירו קונם ן (וכרבי מאיר היא דלא שמי ליה כיון דאמר הקרבן לגקרבן) מצוה. כפ"ב (נקרבן דף עה). מוכחינן לה מקרא שהשבועות חלים על מאכל שאוכל ן הרי קרבן להכי אסור דאמר הקרבן דמשמע מי: לא קרבן לא אוכל לך. ובריתא דאמר הא קרבן דמשמע מי: לא קרבן לא אוכל לך. מי מדבר עמך וכו'. בגמרא מפרש לה: **גמ'** שהנדרים חלים על דבר מצוה. כפ"ב (נקרבן דף עה). מוכחינן לה מקרא שהשבועות חלים על מאכל שאוכל ן הרי קרבן להכי אסור דאמר הקרבן לגקרבן. כלומר כי אמר לא קשיא. מתניתין דאסר הקרבן דהייט קרבן שאוכל ן הרי קרבן לגקרבן. כלומר כי אמר לא קשיא הא דאמר הא קרבן הא דאמר הקרבן.

*לא קשיא הא דאמר הא קרבן והא דאמר הקרבן כאן מעמא חיי קרבן קאמר קרבן לא אוכל לך רבי מאיר אומר *והא לית ליה לרבי מאיר מכלל לאו אתה שומע הן אמר רבי אבא נעשה כאומר לקרבן הא לפיכך לא אוכל לך: **מתני'** האומר לחבירו קונם פי מדבר עמך ידי עושה עמך רגלי מהלכת עמך אסור: **גמ'** והטעה חומר *בשבועות מבנדר ובנדרים מבשבועה חומר בנדרים שנדרים חלין על המצוה בברשות. יכול אין כן בשבועות. ודומה מהר קיי הוא דמעמא ועומד מהר קיי הוא לקיימן ולהכי לא חלה שבועה עליה דלאן שבועה חלה על שבועה: מה שאין כן בנדרים. דלאן חלין על דבר שאין כן בנדרים. דלאן חלין על דבר שאין כן בנדרים. דלאן חלין על דבר

מקורות וציונים

הרי. פמ"ג סס. והחטאת והאשם וכו'. שיתבאר במקומו פרק י"ז מהלי פסה"מ ריש, ופרק ג' מהלי פסיק הרי"ד, ועי"ש ומסס מלר פלינ כמ ירין פי' ס'). וכן מלמ יומא. שהנודר בנזיר וכו' כמו שיתבאר פ"ו מהלי מירות ריש ומ"ש ריש. אר תודה וכו"ש מרומס לפני מזבח (מפיר. ועי' מיר"ל פרקס): הלכה יא. ראב"ד. והתרומה לכהן וכסיר הן בנדרים פ"ב מ"ס.

לחיים. בריא מהלי בכורים וכ"כ בכלי מעשיה פ"ו פ"ב ומ"ס הביאו הרמב"ן, ובמגה"ש ומהרי"ל דפ' ולינו נפלו מגה שם, מעמים מזוהלקים עי' מפיר (יב: מ"ש בגבו). מגדל"ע. כפי' רבותינו בעלי התוס' ליא נמנין יז. שם. הארוך בדרשות הזלו הרמבין הבי' פי' רש"ב ומרים ספרין נמנין זס ומ מגמס מגו: הי"ב. לחיים (כפופו), ולכך רבי' ובי' כ"ב מפלרי דנו' רבי' מ"ס בגומר מ' מלמים כן, ומ"ל ל"ש:

שנויי נוסחאות

ראבי"ד

הי"א. (כפופו) שבכל דברים וכו'. מלמינו כ"ס מגדל"ע ובנפופים ובמלק מבמה"ל. בחלקם מיפקה זו היא דיבור בפלינ. ומי' לפמס מענה ה"ל דקמ עם דברי הרמב"ס מס בירושלם ומו', ומוכר הרמב"ן דבום בלומר בקרבן ומו', ומדברי הרמב"ס לא מעמס כן. ומרדכי"ן מס.

ולפי דברי רבינו ניחא. מלא דקשיא לי פשיטא מס פירש נגדרו כבשר טמא מל קדשים מלי למימרא. וי"ל (דמגדר) [דמגנד] דמיגול ומומר נקט לה:

לחם משנה

יא אבל האומר פירות אלו עלי כחלת אהרן או כתרומתו הרי אלו מותרין לאחר שיתבאר בנזיר וכו'. כגון שאמר הרי הן מבעוי לי לאחר לרבות חטאת ואשם ולהוציא את הבכור מרבה אני את החטאת ואשם שהם מפרים נגדר ומוציא אני את הבכור כגון שנדר בנזיר. והרא"ש ז"ל כתב דלמ"ש שהוא חייב לכביאן נריך מיכא לכקדישן. והר"ן כתב לפי שמחמת נדרו הוא כורך בחטא זו שהוא מביא בשל"ב בנכור שהוא קדוש מעמי אמו ע"כ. ופירש רבינו שהוא יכול להביאן נגדר כגון שנדר בנזיר. והרא"ש ז"ל כתב דלמ"ש שהוא חייב לכביאן נריך מיכא לכקדישן. והר"ן כתב לפי שמחמת נדרו הוא כורך בחטא זו שהוא מביא בשל"ב בנכור שהוא קדוש מעמי אמו. ונראה מדעתו כדעת רבינו מדקמר מחמת נדרו:

יא אבל האומר פירות אלו עלי וכו'. שם (יג:) בפשנה כחלת אהרן וכתרומתו מותר. וכתב רבינו הטעם שאין דרך להביא אלו בנדר ונדבה. פירוש לפרוקו דלמ"ש דנלמר על ידי קריאת שם ס"ש אין דרך להביאם וכו'. והרמב"ן פירש לפי שהם נכסי כהן. והרא"ש ז"ל (יב: יג:) פירש לא הוי דבר הנדור דהא מעיקרא נמי הוא אסור מפנס מכל ומיו לא אמר אלא המיר שהוא הטירים מידי מכל. והר"ן פירש כיון שאין אסור לכל דבר הנאסור מקרי ולא דבר הנדור. ולכן להמרין בעמיס כיון שהדין מוסכם:

יב האומר הרי הפירות הללו עלי כבחתר וכו'. שם (יז) בפשנה אמר מיגול ומאמר אסור. ולריכא למיקם דמשמע מעמרי דאם אמר אמר לבר אסור דומיא דנותר ומיגול ומדברי רבינו נראה מפנס אלינו אסור אלא בכשר מעמא של קדשים. וי"ל דקשיא ליה ז"ל ולא אמר תרומה יש בה מומאה ומהרה ומכן ליתא לן דלא נדר בתרומה ולשיכך אמר כגון שהיה כבשר של קדשים. ומהמרבשים מילו מעום דאמם נדרים להחמיר. ולפי זה אם פירש ואמר לא נאכוזונמי אלא לתרומה לא הוי נדר ומ"ש לא הוי דומיא דנותר ומיגול. ולפי דברי רבינו ניחא. אלא דקשיא לי מעיקרא אם פירש נגדרו כבשר אמר של קדשים אמי לאמרת. וי"ל (דאמר) [דאגד] דמיגול ומותר נקט לה:

יא אבל האומר פירות אלו עלי כחלת אהרן או כתרומתו הרי אלו מותרין שאין שם דרך להביא אלו בנדר ונדבה. הרא"ש ז"ל הקשה על רבינו ז"ל דלא מצינו מעמא בכבי דאם הטאם ואשם אין בגדר ובנדבה ומ"ש מתפיסין בהו מעום דקדושתן מ"ש אדם הבא נמי כיון דחייב להקדישן דאי איה להמעיס בהן אמ"ש אינן בגדר ובנדבה וכי אמי גזונא אבר ר' יעקב גבי בכור אלא ומאי מעמא לא הוי אלא מפני שהם נכסי כהן ונכסי אמתו אבל הבכור אינו אלא לזכרים ס"כ. ראיה בוודאי של הר"ש ז"ל דאלה ותרומה נימנין לזכרים ונקבות אבל בכור אמ"ש שהוא נאכל לבניו ובנותיו של כהן מ"מ אינם נימנין אלא לזכרים ומ"ש כל זה רבינו ז"ל בפ"ש מהלי בכורים (פ"י"ח). ונקשה לי עליו דמ"ש תרומת אחמי מודה אינם נימנין אלא לזכרים כמו הבכור ומ"ש דנדרים (יב.) אמי רבינו לאמרם בעיין הרי עלי בבשר אמ אלמים לי בעיקרו אם מתפיס אם בהיסרם אם מתפיס ממעמרי דהאלה אמרן ובתרומתו מומר ונאמר הא בתרומה לאחי מודה אמור וכו' ומירלו אימא בתרומה אבאבה ומקבו אבל תרומה לאחי מודה אמי מומר ליאמי לאחי מודה וכ"ש תרומתו ומירלו הא אמ"ל תרומה לאחי מודה אמי מומר ליאמי לפירוש הר"ש ז"ל משמע דתרומה לאחי מודה לאחר זריקת דמים הוא מומר הוי מעום מתפיס בדבר הנאסור דמשמע מעום דהוי נדר לא הוי (דבכי) [דהר] דינם בבכור ובכ"ש רבינו ז"ל בפ"ש מהלי בכורים ומשמע דתרומתו הוי מעום דהם נכסי כהן וכיון דהם מעמים מתוקים לא יאמר על זה הקושיא שהקשו בגמרא ליאמי הא ובכ"ש דמהיכא יליפת תרומתו דלא הוי מעמא מעום דבר האיסור מתרומת אחמי מודה דמשמע הוי מעום דהוי דבר האיסור וכן לא יפול המירון שאמרו בגמרא הא קמ"ל דתרומת אחמי מודה תרומתו הוי כיון שהם מעמים

מגדל עוז

יא. אבל האומר פירות אלו עלי כחלת אהרן או כתרומתו וכו'. בתב הרמב"ן ז"ל אבו לגיליא לפרש מפני שהחלה והתרומה לכהן נכסיו הן וכמוהן נגבי ישראל הן הפסקת והפסק כיון שקדושתן ע"י דבר מפסיק בגדר הוא אין דקדש בגדר ומדבה וכו' אמר רבי שבר מתפיס בנדר אמר אמי אלינו אלא אמ"ל אמר אבל מתפיס בגמרא אמר אמרי אמי אמ"ל לקדקן אמ"ל כמו שמרשמו שהם נכסי כהן ונכסי אמתו הבכור אינו אלא לזכרים אבל הבכור אינו אלא לזכרים ומ"ש אבל דברים אלו מגיעים לאמר אמר רבי אמר אמי אמ"ל לקדקן ומ"ש אמר אמר אמר

פרק שמיני תרומות

פרק שמיני

[א] האשה שהיתה אוכלת בתרומה, באו ואמרו לה מת בעליך, או גרשיך [ה], וכן העבד שהיה אוכל בתרומה, באו [ו] ואמרו לו מת רבך, או שמכרך [ז] לישראל, או נתנך מתנה [ח], או עשאך בן חורין. וכן כהן שהיה אוכל בתרומה, וגודע שהוא בן גרושה, או בן חלוצה. ר' אליעזר מחייב קרן וחומש. ור' [ט] יהושע פוטר. היה עומד ומקריב [י] על גבי המזבח וגודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, ר' אליעזר אומר כל הקרבנות [יא] שהקריב על גבי המזבח פסולין [יב]. ור' יהושע מכשיר. נודע שהוא בעל מום עבודתו פסולה. [ב] וכולן [יג] שהיתה תרומה לתוך [יד] פיהם [טו], ר' אליעזר אומר יבלעו. ור' יהושע אומר יפלוטו. אמרו לו נטמאתה [יז] ונטמאת התרומה [יח], ר' אליעזר אומר יבלע. ור' יהושע אומר יפלוט. טמא [יט] הייתה [כ] וטמאה היתה התרומה [כא], או נודע שהוא טבל, או מעשר [כב] ראשון שלא נטלה [כג] תרומתו, או מעשר [כד] שני והקדש שלא נפדו, או שטעם טעם פשפש לתוך פיו, הרי זה יפלוט.

[ג] היה אוכל באשכול ונכנס מן הגנה לחצר, ר' אליעזר אומר יגמור. ר' יהושע

[א] ה) ק. גירשיך. ו) ו. גרשך. ז) ו. ונתן. ח) ו. מכרך. ט) ק. מנחנך נתתנה. יו. נתך נתתנה.
י) דס, ר'. יא) ד"ס ל"נ "ומקריב". יב) דס, קרבנות. יג) ו, פסולים. [ב] ט) ו, וכולם.
יד) ו, פתוד. טו) ק, פיהן. טז) ק. ו. נטמאת. יח) ו, תרומה. יט) דס, אמרו טמא.
כ) ט, היתה. כא) ו, הייתי. כב) ו, ומעשר. כג) ק, נטלה.

[א] פשוט הוא שהאשה הזו היא בת ישראל נשואה לכהן. ואמרו בעבד מת רבך, כגון שהגיח יורשים שאינם מאכילים אותו בתרומה, כגון שהגיח בת נשואה לישראל, או שהגיח בן [1] או אח חללים. ומה שאמר ר' יהושע שהוא פטור, העמידו דבריו בתרומה [2] חמץ ערב הפסח שזמנה בהול, כלומר שהזמן דחוק מאד [3]. ואמר ה' בבהנים ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה [4], ולפיכך חלל שעבד עבודתו כשרה [5]. אבל בעל מום שעבד עבודתו פסולה [6], שעליו אמר ה' מום בו לא יקרב [7]. והלכה כר' יהושע.

[ב] ר' אליעזר אומר יבלעו, ויצטרף זה שבלע למה שכבר אכל אחרי המות או הגירושין או שאר מה שהזכיר, וישלם הכל בתוספת חומש כדעתו של ר' אליעזר. וביאור יפלוט, שיוציאנו מפיו. ופשטא, "אלבק" [8]. והכוונה שימצא בפיו דבר המונעו מלאכול מה שיש בפיו מפני גיעולו [9]. והלכה כר' יהושע.

[ג] כלל הוא אצלינו אין הטבל מתחייב במעשרות מן התורה [10] עד שיראה פני הבית [11], שני ביערתי הקדש מן הבית [12], וכל הפירות הנאכלין בשדה או בגנה אינן חייבין במעשרות מפני שהיא אכילת עראי. ועוד כלל, והוא, שבת קובעת למעשרות [13], ואסור לאכל מן הטבל אכילת עראי בשבת. לפי שמשנכנסה שבת נעשה הכל מעותד ומוכן לאכילה וחייב במעשר, שהרי אמר ה' וקראת לשבת עונג [14], ולפיכך כל מה שיש לו הרי הוא מוכן לאכול ולשתות ממנו בשבת, ויתבאר כל זה במסכת מעשרות [15]. ומה שאמר ר' אליעזר יגמור, פירשו וביארו שכוונתו יצא מן החצר ויגמור. אבל בחצר אסור לו לגמור לאכול. וכן אמרו בשבת יגמור [16], ר"ל שישאירנו

1 במה"ק "אולאדא" בנים, וכך הוא בנדפס והשמיט "אי אח". 2 בכ"י אוכס' בתרומת. 3 פסחים עב ב. יבמות לד א. 4 דברים לג יא. 5 פסחים עב ב. קדושין סי ב. מכות יב א. ירושלמי. 6 זבחים טי ב. 7 ויקרא כא יז. 8 ובמסכת נדה פ"ח מ"ב פירש רבינו מאכולת "אלבק" וידוע שהיא רחש הנמצא במטות לא נקיות. ובנדפס הוסיף תיאור משלו.

9 ירושלמי, לא סוף דבר פשפש אלא כל דבר שנפשו של אדם חתה ממנו. 10 "מן התורה" לא היה במה"ק וכך בנדפס ליתנה. 11 ברכות לה ב. גטין פא א. בבא מציעא פח א. וכן פסק בהלכות מעשר פ"ד הל' א. 12 דברים כו יג. 13 ביצה לד ב. 14 ישעיה נח יג. 15 פ"ד. 16 במה"ק "יכד"לך קול ר' יהושע יגמור" וכן מה שאמר ר' יהושע

10